

ŠVIETIMO NAUJIENOS

INFORMACINIS LEIDINYS

RUGSĖJIS

2014' 8/341

Naujesiems mokslo metams

Renatos Česnavičienės nuotraukos

Virtuali ekskursija po „Ugdymo sodą“ 5

„Mobilioji bioklasė“ – šventė mokykloje 4

Laimingo kelio... 8

Pedagogų dinastija

Šiais metais Nefų giminėje pedagogo kvalifikaciją įgijo šešioliktoji šeimos pedagogė – Rūta Nefaitė 10

Švietimo sistemai reikia esminių pokyčių!

Rugpjūčio spaudos konferenciją, skirtą naujųjų mokslo metų aktualijoms, švietimo ir mokslo ministras prof. Dainius Pavalkis pradėjo akcentuodamas Mokslo ir studijų įstatymo pataisų projektą, kuris pateiktas LR Seimui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms. „Manau, kad svarbiausias mūsų tikslas čia bus įteisinti mažiausią konkursinį balą visiems stojantiesiems į aukštąsias mokyklas. Šią problemą reikia pagaliau išspręsti, ir nauja Mokslo ir studijų įstatymo redakcija sudarytų tam sąlygas“, – kalbėjo D. Pavalkis. Pasak ministro, sutartys, kurias numato Mokslo ir studijų įstatymas, turėtų būti tam tikra stabilumo garantija universitetams ir kolegijoms, kad neatsitiktų taip, jog vienais metais universitetas surinks šešis šimtus valstybės finansuojamų studijų krepšelių, o kitais – tik šimtą. Yra keletas universitetų, kuriuose kiekvienais metais valstybės finansavimą gaunančių studentų mažėja, ir tai sukuria gana ryškias problemas. „Taigi sutartys būtų įteisintas universitetų įsipareigojimas valstybei daryti tai, ką mes manysime esant reikalinga. Į aukštąsias mokyklas turi ateiti kokybiškai pasirengę mokiniai“, – teigė švietimo ir mokslo ministras. Tai suteiktų aukštosioms mokykloms garantiją, kad permainų kiekvienais metais nebus.

PRIEŠMOKYKLINIS UGDYMAS

Pasak švietimo ir mokslo ministro, priešmokyklinis ugdymas – tai mokymosi startas. Juk moksliniai tyrimai patvirtina, kad įveikę priešmokyklinio ugdymo pakopą visi mokinukai mokosi geriau, palyginti su tais, kuriems šis pasirengimas buvo neprieinamas. Ministerija šiomet ketina teikti Švietimo įstatymo pataisais, iš kurių svarbiausia – privalomas priešmokyklinis ugdymas nuo 2015-ųjų rugsėjo. Labai svarbu, kad šia galimybe pasinaudotų visi mūsų šešiamečiai. Dabar priešmokyklinės grupės lanko daugiau kaip 90 proc. priešmokyklinukų, o nepasinaudoja priešmokykliniu ugdymu vaikai iš pačios jautriausios socialinės grupės ir tai dar labiau padidina jų atskirtį. Šiai problemai spręsti numatytas finansavimas.

PRIORITETAS – MOKINIŲ PASIEKIMŲ GERINIMAS

Pasakyti, kad reikia daugiau mokymosi ar daugiau testų ir tai pakeis šalies situaciją tarptautiniuose tyrimuose, negalima. Anot ministro, tam reikia kompleksinio sprendimo ir pačios mokyklos įsivertinimo pastangų. D. Pavalkis pabrėžė, kad Švie-

timo ir mokslo ministerija yra nusiteikusi fiksuoti mokyklos pažangos rodiklius ir skirti finansavimą mokyklos tobulėjimo planams įgyvendinti. Tai bus tęstinis procesas, remiamas ES fondų lėšomis.

Ministras išreiškė viltį, kad dar šiais metais bus baigtos diskusijos dėl mokyklų vadovų skyrimo ir atestacijos tvarkos. Supaprastinti jos negalima dėl vienos pačios paprasčiausios priežasties – vadovas per savo kompetencijas lemia beveik trečdalį mokyklos pasiekimų. Vadovas gali mokyklą ir pakelti, ir nusmukdyti. Galvojama išlyginti mokyklos vadovų skyrimo ir jų atestacijos balansą. Dabar mokyklų vadovų atestacijos tvarka praktiškai yra formali ir priklauso nuo tos informacijos, kurią jie patys pateikia. Pagrindinis rengiamų pakeitimų tikslas – sudaryti sąlygas mokyklų vadovams siekti aukščiausios mokyklų darbo kokybės.

Švietimo ir mokslo ministras savo spaudos konferencijoje taip pat užsiminė, kad planuojama keisti vadovėlių bei mokymo priemonių rengimo tvarką, nes iki šiol vadovėlius rašė visi pageidaujantys tai daryti ir susiradę porą recenzentų. Vadovėlių gausa įneša painiavos. Nebeaišku, kuo remdamosi mokyklos juos renka. Nors centralizuoto vadovėlių leidimo grąžinti neketinama, bet jų kontrolę kokybės prasme numatoma stiprinti. Vertinti vadovėlius turėtų Pedagogikos instituto, dėl kurio atkūrimo jau apsispręsta, specialistai.

„Ministerija prisimams atsakomybę už jų turinį ir kokybę – iki šiol tai buvo palikta leidėjams“, – pabrėžė D. Pavalkis.

MOKYKLOSE – MODERNIOS TECHNOLOGIJOS

Siekiant aukštesnės ugdymo kokybės, informacinės technologijos mokyklose diegti per trejus metus planuojama skirti daugiau kaip 130 mln. Lt. Bus atnaujinama įranga, rengiamos naujos mokymo priemonės. Naujuosius mokslo metus 93 Lietuvos mokyklos pradės su nauja mobiliąja kompiuterine įranga. „Dar vienas punktas yra naujos gamtamokslinio technologinio ir inžinerinio ugdymo programos mokyklose. Visa Europa eina tuo keliu, kai vaikai nuo mokyklos suolo pradeda rengti gamtamokslinius inžineriniams dalykams. Tai padės kurti ir stiprinti ekonominį valstybės pamatą“, – sakė švietimo ir mokslo ministras.

APIE MOKINIO KREPŠELĮ

Nuo rugsėjo 1 d. mokytojams, dirbantiems gausesnėse klasėse, bus daugiau

Renatos Česnavičienės nuotr.

mokama už mokinių darbų tikrinimą. Mokytojams, kurie klasėje dirba su 23 ir daugiau mokinių, darbams tikrinti numatyta daugiau laiko, už kurį apmokama papildomai. Nuo sausio 1 d. penkiolika litų didėja mokinio krepšelis. Jis sudarys 3 363 litus, arba 974 eurus. Šiais metais dėl mokinių mažėjimo atsilaisvinusios mokinio krepšelio lėšos (apie 20 mln. litų) lieka švietime ir panaudojamos jo reikmėms. Nuo rudens bus pradėtas rengti mokyklų finansavimo modelio keitimo projektas, kad, mažėjant mokinių klasėse, nenukenėtų mokyklų finansavimas.

SPECIALIZUOTOS MOKYKLOS

Lietuvoje nuo rugsėjo atsiranda nauja mokykla – KTU inžinerijos licėjus, įsteigtas Kauno „Purienu“ vidurinės mokyklos bazėje. Rodydamas dėmesį tokio pobūdžio mokykloms, švietimo ir mokslo ministras D. Pavalkis pažadėjo dalyvauti Rugsėjo 1-osios iškilmėse būtent šioje mokykloje. ES lėšomis veikiančių švietimo įstaigų bazėse planuojama įkurti dar bent dešimt tokių mokyklų, kuriose būtų daugiau orientuojamasi į matematikos, gamtos mokslų, informacinių technologijų ir inžinerinio ugdymo kryptis. Šios mokyklos būtų aprūpintos šiuolaikiškais gamtos mokslų laboratorijomis. Naujomis mokymo priemonėmis, padedančiomis mokytis gamtos ir tikslųjų mokslų, bus aprūpinta ir 600 pradinių mokyklų bei progimnazijų.

Spaudos konferencijoje ministras taip pat kalbėjo apie rugsėjo 1-ąją Šiauliuose ir Panevėžyje duris atversiančias pirmąsias regionines sporto mokyklas, pirmą kartą po nepriklausomybės atkūrimo numatytas ES, valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšas, skirtas meno, neformaliojo ugdymo mokyklų renovacijai.

Parengė Zina RIMGAILIENĖ

Gerbiami mokytojai,
švietimo darbuotojai,

Nuoširdžiai sveikinu su profesine švente.
Dėkoju už Jūsų atsidavimą savo darbui.

Linkiu imlių, dėmesingų mokinių, kantrybės,
sėkmės profesiniame ir asmeniniame gyvenime.

Jūs – išsilavinę, profesionalūs, atviri naujovėms –
žengiate visuomenės priešakyje. Į Jus krypta ir
jaunų, ir brandžių žmonių žvilgsniai. Dėl Lietuvos ir
jos ateities kviečiu Jus būti vieningus ir susitelkusius.
Turime bendrą tikslą – išauklėti sąmoningus,
kūrybingus, laisvę branginančius jaunus žmones.

Gerų ir kūrybingų Jums šių mokslo metų.

Su pagarba –
prof. Dainius Pavalkis,
Švietimo ir mokslo ministras

Šiame numeryje

■	2
■	4
■	6
■	9
■	10
■	11
■	12
■	14
■	16
■	20

Švietimo sistemai reikia
esminių pokyčių!

„Mobilioji bioklasė“ –
šventė mokykloje

Inovatyvi pamoka švietimo
vadovams

Atidarytas inžinerinis licėjus

Mokytojo diena

16 pedagogų šeima: pradeda
formuotis pedagogų dinastijos

Numerio interviu

Stažuotė – būdas
pažvelgti į save

Neigalus žmogus – tiesiasi

Būtina sąlyga –
vaikai mokykloje!

Lituanistinis ugdytas svetur

Giedri pokalbiai apie tautinį
tapatumą

Dviem sakiniais

„Mobilioji bioklasė“ – šventė mokykloje

Savivaldybių švietimo padalinių vadovų konferencijoje „Švietimo prieinamumas ir lygios galimybės – iššūkiai užtikrinant kokybę“ buvo pristatyta ir pirmą šalyje „Mobilioji bioklasė“, kurioje galima susipažinti su naujausiais gyvybės mokslų laimėjimais. Plačiau apie šios mobiliosios laboratorijos programą kalbame su programos koordinatore **Raminta ZIMBIENE**.

Mobiliosios bioklasės projekto atstovės su edukacine programa supažindino ir švietimo bendruomenę

Dar daug kas nėra girdėję, kas yra „Mobilioji bioklasė“.

Tai – bendras Vilniaus universiteto ir UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ projektas. Edukacinę programą sudaro mokomoji dalis, per kurią moksleiviai supažindinami su DNR, jos struktūra ir funkcijomis. Antroje dalyje vyksta praktiniai moksleivių užsiėmimai su tikra laboratorine įranga. Programa trunka apie 4 valandas. Vykstame į visas mokyklas, kurios mus kviečia. Šiuo metu jau esame aplankę 106. Apie 90 dar laukia savo eilės. Į mokyklas atvežame ne mokomąją, o tikrą įrangą, su kuria dirba mokslininkai. „Mobilioji bioklasė“ yra aprūpinta moderniausia „Thermo Fisher Scientific“ moksline įranga, kurios vertė – daugiau kaip 130 tūkst. litų. Lietuvos mokyklos nepajėgia įsigyti tokios įrangos. Dėl to su moksline įranga gali padirbėti tiek moksleiviai, tiek mokytojai. Programos metu moksleiviai išmoka dirbti automatinėmis pipetėmis, atliekame įvairius eksperimentus, kurių paprastai mokyklose atlikti būtų neįmanoma.

Kam kilo šio projekto idėja?

Idėja keliauti su mobiliąja laboratorija į mokyklas kilo mūsų įmonės vadovui. Šiuo metu programoje dalyvauja daug Vilniaus universiteto studentų. Jie veda programą ir padeda moksleiviams. Kiekvienoje išvykoje dalyvauja maždaug aštuoni komandos nariai, dalis iš jų – mūsų bendrovės darbuotojai, kiti – Vilniaus universiteto

studentai. Taigi išvykos kartu yra ir edukacinė programa studentams. Jie mokosi perduoti savo žinias kitiems, lavina viešojo kalbėjimo įgūdžius.

Projektas startavo 2011 m. lapkritį, nuo tada aplankėme 106 mokyklas, taip pat buvome nuvykę į Lenkiją – Punkską, kur veikia lietuvių mokyklos. Džiugina tai, kad šių metų pradžioje projektas buvo pradėtas Estijoje kartu su Tartu universitetu. Jie sėkmingai užbaigė pirmą sezoną ir išvykas pratęs nuo rudens. Visos Baltijos šalys yra panašios, mokytojai dažniausiai turi vadovėlių, o parodyti praktiškai, kaip kas veikia, negali. Kadangi projektas pasiteisino Lietuvoje, neabejojame, jog sulauks sėkmės ir Estijoje.

Konferencijoje dalyvauja ir „MoMoLab“ autobusiukas, kuo skiriasi „Mobilioji bioklasė“ nuo laboratorijos ant ratų?

Manychiau, pagrindinis skirtumas tas, kad mes atkeliaujame į mokyklą, į vaikų aplinką, o „MoMoLab“ atvažiuoja su dideliu autobusu ir viskas vyksta jame. Tačiau svarbiausia, kad abiejų projektų tikslas yra vienas – populiarinti mokslą tarp moksleivių, gilinti jų žinias ir plėsti akiratį.

Mes į mokyklas atsivežame biochemijos įrangą ir atliekame biotechnologinius eksperimentus. Eksperimentai yra susiję su gyvybės mokslais. Moksleiviai, kurie dalyvauja programoje, iš pradžių gauna išsamią teorinę medžiagą apie tai, ką jie darys su laboratorine įranga. Programa praplečia vaikų akiratį.

Kuo naudingas jums kaip įmonei šis projektas? Tai tiesiog labdara?

Šį projektą vertiname kaip mūsų įmonės socialinės atsakomybės veiklą, kaip galimybę prisidėti prie jaunos kartos švietimo, o kartu ir naujos mokslininkų kartos ugdymo. Tikime, kad dalis moksleivių, dalyvavusių „Mobiliosios bioklasės“ programoje, ateityje pasirinks mokslininko kelią. Mums taip pat svarbu skatinti moksleivių smalsumą. Komercinės naudos iš projekto negauname.

Minėjote, jog mokykloje užsiėmimas trunka 4 val., ar pakanka tiek laiko, kad vaikai gautų realios naudos?

Programos metu gavę teorinių žinių, moksleiviai viską išbando praktiškai. Patys mato ir įvertina, kaip kas veikia. Vyksta mokymasis čia ir dabar. Juolab kad visa įranga – tai ne muliažas, viskas tikra.

Vykdami į mokyklas, visuomet mokytojų prašome atrinkti gamtos mokslais besidominčių 24 moksleivių grupę. Mums svarbu, kad kiekvienas moksleivis visavertiškai dalyvautų programoje, todėl negalime programos dalyvių skaičiaus didinti.

Svarbu, kad informaciją gautų tie, kuriems tai gali būti naudinga ateityje. Paprastai tai būna 9–12 klasių mokiniai. Jie planuoja savo ateitį, mąsto apie studijų pasirinkimą. Po mūsų programos sužino daugiau apie galimybes studijuoti genetiką, molekulinę biologiją ir kitus gamtos mokslus.

Keliaujate po miestus, miestelius ir kaimus, ar vaikai skiriasi?

Vaikai visur imlūs ir smalsūs. Mažesnių miestelių vaikai, skirtingai nei didmiesčiuose, turi mažiau progų dalyvauti panašiose programose, todėl mūsų atvykimas tampa švente ne tik mokyklai, bet ir visai vietai bendruomenei.

Kiek mokyklų aplankote per savaitę ir kas remia jūsų keliones?

Per savaitę stengiamės aplankyti apie porą mokyklų, nes programą deriname ir su studentų studijų tvarkaraščiu universitete. Mokykloms programa yra nemokama, o visą programą finansuoja bendrovė „Thermo Fisher Scientific Baltics“.

Aušra ŽIDŽIŪNIENĖ

Švietimo padalinių vadovų konferencijos dalyviams buvo surengta virtuali ekskursija po „Ugdymo sodą“. Jai vadovavo projekto „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra (II etapas)“ Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo informacinės sistemos vadovas, Ugdymo plėtotės centro Ugdymo turinio įgyvendinimo ir organizavimo skyriaus metodininkas **Raimundas Zabarauškas**.

„Ugdymo sodas“ – tai interneto naršykle atveriamą aplinką, kurioje mokytojas gali ieškoti informacijos, dirbti ir bendrauti.

„Ugdymo sodas“ pateikia švietimo naujienas iš svarbiausių žinių portalų, jame vis gausėja metodinės medžiagos (ilgainiui bus įmanoma per paiešką susirasti visą Ugdymo plėtotės centro skelbiamą metodinę medžiagą) ir skaitmeninių mokymo priemonių (SMP).

Mokytojai, prisijungę prie „Ugdymo sodo“, gali kurti ilgalaikius planus, rengti pamokų aprašus, dėti nuorodas į reikiamas skaitmenines mokymo priemones.

Užregistravus mokinius, galima jiems skirti užduotis (klasėje arba namie) ir sekti statistiką bei rezultatus.

Mokytojai gali ir patys susikurti mokymo priemonę. Šis darbas primena pateikties rengimą, tik papildomai galima įterpti ir kompiuterio automatiškai įvertinamas užduotis (testus).

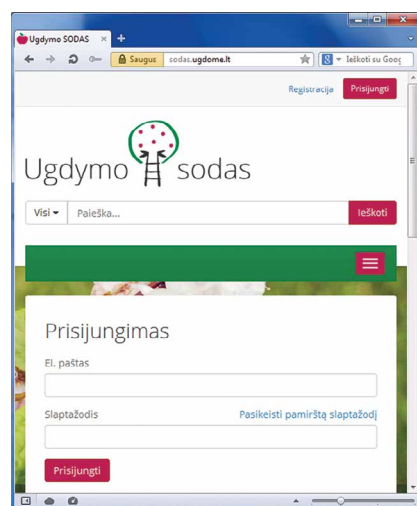
Bet kurią prieinamą skaitmeninę mokymo priemonę galima panaudoti, įsikeliant ją visą arba reikiamą jos dalį į savo kuriamas mokymo priemones.

Rengiant ilgalaikius planus, pamokų aprašus, ieškant tinkamų SMP, galima naudotis suskaitmenintomis bendrosiomis programomis, kurių teksto nebereikia kopijuoti, tinkamas veiklos sritis, gebėjimus, žinias ir supratimą pasirenkant tiesiai iš sąrašo.

„Ugdymo sode“ yra ne tik asmeninių žinučių sistema, bet ir diskusijų forumas. Jame galima pasidžiaugti savo pasiekimais, pasiklausti patarimo ir gauti specialistų konsultacijas ne tik dėl „Ugdymo sodo“, bet ir apskritai su švietimu susijusiomis temomis.

KAIP PRISIJUNGTI?

Interneto paieška vis lengviau randa „Ugdymo sodą“ adresu sodas.ugdome.lt.

Spustelėkite mygtuką „Registracija“ ir pateikę šiek tiek duomenų susikurkite slaptažodį. Nurodę mokyklą pridėkite sau mokytojo paskyrą. Tai padarius reikia sulaukti, kol paskyra bus patvirtinta.

Kol kas tai daro sistemos administratorius, todėl pakanka prisijungti kitą dieną.

UGDYMO SODAS PO METŲ

Į „Ugdymo sodą“ persikels dauguma „Pievoje“ išbandytų registravimosi į pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi renginius galimybių. Čia bus galima peržiūrėti akredituotų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo (PKT) programų duomenis, rasti sau tinkamus renginius ir į juos registruotis.

Papildomai bus sukurta pedagogų kvalifikacijos apskaitos sistema – pedagogo kompetencijos aplankas, į kurį pateks ne vien aplankytų PKT renginių duomenys, bet ir kitais būdais pedagogo keltos kvalifikacijos įrodymai.

Ilgainiui būtent čia bus tvarkoma pedagogo kvalifikacijos tobulinimo deklaracija ir kiti metinio pokalbio duomenys, numatyti šią vasarą paskelbtame „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo veiklos apskaitos rekomendacijų projekte“ (www.upc.smm.lt/projektai/pkt/rezultatai.php).

Nelaukdami, kol bus įgyvendinta ši „Ugdymo sodo“ plėtros dalis, prisijunkite prie jo jau šiandien ir išbandykite ugdymo proceso planavimo priemones.

Drąsiai bendraukite diskusijų forume išjudindami ne tik savo kolegas, bet ir kitus švietimo darbuotojus.

Mūsų inf.

2014–2015 mokslo metai skaičiais

Šių metų rugsėjį mokyklos slenkstį pirmą kartą peržengė 28 tūkst. pirmokų. Bendrojo ugdymo mokyklose šiemet mokosi 30,5 tūkst. abiturientų. Iš viso naujus mokslo metus pradėjo maždaug 343 tūkst. mokinių (praėjusiais mokslo metais bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi 357,5 tūkst.; 2012–2013 m. m. – 373,9 tūkst. mokinių).

Šiais mokslo metais Lietuvoje veikia apie 1,2 tūkst. bendrojo ugdymo mokyklų. Remiantis prognostiniais skaičiavimais, jose dirbs apie 33,3 tūkst. pedagoginių darbuotojų.

Maždaug 45 tūkst. mokinių mokosi pirminį profesinį mokymą vykdančiose švietimo įstaigose. 2014–2015 mokslo metais pirminį profesinį mokymą teikia 76 įstaigos. Jose dirba 3,5 tūkst. pedagoginių darbuotojų.

Kolegijose studijas pradėjo 13,1 tūkst. pirmakursių, iš viso šiose aukštosiose mokyklose studijuoja 41,4 tūkst. studentų. Universitetuose mokosi 19,6 tūkst. pirmakursių, iš viso – apie 97 tūkst. studentų visose pakopose.

Studentai mokosi 24 kolegijose ir 23 universitetuose. Kolegijose dėsto apie 3,3 tūkst. dėstytojų, universitetuose – apie 9,5 tūkst. dėstytojų.

ŠMM inf.

Inovatyvi pamoka švietimo vadovams

Savivaldybių Švietimo padalinių vadovų konferenciją praturtino neįprasta pamoka. Ji buvo tiesiogiai susijusi su aukštos ugdymo kokybės diegimo priemonėmis ir būdais mokyklose. Unikalią pamoką pristatė VŠĮ „Robotikos akademija“.

ROBOTAI ATEINA...

Iki Lego robotikos pamokos pradžios jos „mokytojai“ sutiko papasakoti „Švietimo naujienoms“ apie netradicinę priemonę savivaldybių administracijų švietimo padalinių vadovams.

Saulius Vasiliauskas, UAB „Baltic orbis“ generalinis direktorius, „Robotikos akademijos“ įkūrėjas ir vadovas: „Sukūrėme sistemą, kaip nuo ankstyvojo amžiaus ugdyti būsimąjį išradėją, kuris netolimoje ateityje kurs pridėtinę vertę, – teigė unikalios akademijos steigėjas. – Svajojame, kad Lietuva garsėtų ne tik krepšiniu, bet ir išradėjais. Robotikos specialistams rūpi, kad švietimo ir mokslo ministerijos strategija būtų įgyvendinta, tai yra išugdyta daug išradėjų. Akademija ugdo ne technologijų vartotojus, o technologijų kūrėjus. Ši idėja paskatino domėtis pasaulinėmis tendencijomis. Veiklos pradžioje tapome vieno Danijos universiteto partneriais, kad galėtume patys Lietuvoje su savo vaikais išbandyti robotikos pranašumus, vėliau – su draugų vaikais... „Robotikos akademija“ kaip projekto rezultatas įkurta maždaug prieš ketverius metus. Diegiant šiuolaikines technologijas ir mokymo metodikas labai svarbūs keli dalykai. Pirmiausia, vaikas turi dirbti ne vienas – olimpinio čempiono netapsi be trenerio. Turi žaisti komandoje – tai antra. Trečia, reikalingos priemonės, metodika ir varžybos. Tada visa sistema veikia sklandžiai. Ji primena

krepšinio komandos auginimą. Pagrindinis akademijos tikslas – techninės kūrybos plėtra popamokinėse veiklose. Būreliai formuojami jau iš ikimokyklinio amžiaus vaikų, pradinukų (ankstyvoji robotika). Vyresniesiems organizuojama smagioji robotika – specialūs kosminiai užduočių laukai ir pasaulinio lygio varžybos. Vėliau – taikomoji robotika – dirbtinis intelektas, 3D spausdintuvai. Pačioje mokymų pabaigoje – mokslo laboratorija: sprendžiama, kaip galima pritaikyti, panaudoti robotikus moksliniams tyrimams. Mokiniai žaisdami įgyja mechanikos, programavimo, elektronikos, konstravimo, inžinerijos pagrindus, kuria taikomuosius projektus. Kasmet vyksta varžybos pagal tarptautinį FLL (*First Lego League – Pirmoji lego lyga*) standartą. Taigi idėja ir yra tokia, kad kuo daugiau būtų ir mokinių, ir mokytojų, kurie kurtų tą taikomąją dalį. Taip atsirastų trys milijonai kūrėjų. O kas tuomet dirbs? – manęs klausia. Atsakau – dirbs mūsų sukurti robotai.“

NASA IR VAIKAI

Per Nepriklausomybės laikotarpį, anot „Robotikos akademijos“ įkūrėjo, labai pasikeitė jaunimas. Sudėtinga jį sudominti ir ištraukti iš virtualios erdvės, kurioje jauni žmonės įsivaizduoja esą dievai. Iškrapštyti juos atgal į realią kasdienybę įmanoma tik taikomosiomis priemonėmis. Specialistai pastebėjo, kad geriausiai tinka lego pagrindu sukurti robotikai – ne paprasti, o mokomosios lego bazės. „Kai mokiniai ėmė burtis į robotikos komandas, varžytis, ši veikla pradėjo plisti visoje Lietuvoje. Išmokėme daugiau kaip kelis šimtus mokytojų, – akcentavo S. Vasiliauskas, – ir atsirado mokinių žibančiomis akimis. Tikiu, kad Lietuva turi pajėgumą ir puikią galimybę būti kūrėjų ir išradėjų šalimi. Mūsų sistema tinka žaidžiant mokytis ne tik programavimo, inžinerijos, mechanikos, jutiklių, bet ir tokių būtinų savybių kaip komandos dvasia, kūrybingumas, kritinis mąstymas. Vaikai mąsto netradiciškai, tai iliustruoja šis atvejis. Suaugusiojo klausiamo: jeigu Dievas duotų trečią akį, kur ją įsidėtum? Apie 98 proc. suaugusiųjų atsako: „Pakaušyje“. O ką sako vaikai? „Įsistatyčiau ant piršto galo“. „Kodėl?“ „Kad už kampo pažiūrėčiau“. Suaugusieji ir vaikai mąsto labai skirtingai. Pasivyti vaikus mokantis šiuolaikinių technologijų, pasiekti tokią jų kūrybingumo laisvę – neturime šansų. Pavyzdžiui, NASA specialistai, dabar besirengiantys misijai į Marsą, susiduria su problema, kurios negali išspręsti... Ir griebiasi išga-

ningos išeities: duoda vaikams užduočių lauką – spręskite...“

SMEGENYS PIRŠTŲ GALUOSE

Prieš ketverius metus robotikos būrelių grupės buvo formuojamos iš aštuntokų, kad greičiau atsirastų inžinierių, kitų sričių gerų specialistų. Tyrimai liudija – per vėlu. Akademija pakvietė penktokus – mokinių akyse džiaugsmas. Tačiau jau antri metai, kai ateina trejų metų vaikai. Skaityti, rašyti nemoka, bet piršteliai vikriai kruta! Robotikos mokytojai pradėjo gilintis į ankstyvojo amžiaus vaikų psichologiją – žaidybines ir konstruktyvias metodikas. „Kai pirštai čiupinėja kokį nors daiktą, smegenyse pasileidžia ypatingi procesai, – tęsė „Baltic orbis“ generalinis direktorius. – Pavyzdys: jei problemą pateiksimė trimatėje erdvėje, įsijungia vienokie mąstymo procesai, o kuriant, kaip mes sakome, smegenys „persikrausto“ į pirštų galus. Jeigu jūs paklaustumėte skulptoriaus ar tapytojo, kaip jie sukūrė savo šedevrą, vargu, ar jie sugebėtų paaiškinti. Tiesiog sukūrė ir tiek, tai yra išlaisvino savo sąmonę apeidami loginį pusrutulį, kuris mus, suaugusiuosius, varžo. Mus varžo įsitikinimai, vaikai to dar nepatyrę... Kaip prieiti prie prigimtinio genialumo? Raktas paslėptas komandoje. Kartu ką nors čiupinėjant, kuriant, galima jį aptikti. Ir būtinai reikia pasidžiaugti. Suaugusieji paprastai pamiršta pasidžiaugti tuo, ką pasiekė. Ir džiaugtis taip, kad akys spindėtų nuo veiklos, o ne nuo alkoholio...“

PRIESAIKA

Per metus „Robotikos akademijoje“ dalyvių skaičius padidėjo keturis kartus. Varžybos vykdomos pagal pasaulinį standartą. Priemonės „auga“ kartu su mokiniais. Dauguma amerikiečių, anot pašnekovo, – apie 80 proc. – nemėgsta matematikos. Tyrimai atskleidė, kad, be daugybės dalybos ir panašių veiksmų, jie negauna taikomųjų dalių. Vaikas, sakykime, klausia, kodėl reikalingas sinusas ar kosinusas? Suaugęs žmogus geriausiu atveju pradėtų kasyti galvą. „Robotikos akademijoje“ vaikai gauna užduotį, pavyzdžiui, sužaisti futbolą su robotais – du prieš du. Jie suprogramuoja robotus šiam tikslui.

Kaip kalbėjo S. Vasiliauskas, reikėtų visiems sutarti dėl sąvokų. Dar Platonas teigė, kad jeigu mes sutartume dėl sąvokų, suprantamų vienodai, pusė pasaulio problemų išnyktų. Mokymų pradžioje vaikai duoda priesaiką, kad nekurs blogų robotų. Vaikai greitai suvokia, kad robotas – tai

toks daiktas, kuris turi atitikti bent tris kriterijus: reaguoti į aplinką, turėti jutiklį ir logoritmų programą, kad galėtų kažką daryti. Pagal šiuos kriterijus robotų turime ir savo namuose. Pavyzdžiui, skalbyklė galime vadinti savotišku robotu.

KIRPTI MĖLYNĄ AR RAUDONĄ LAIDELĮ?

Rimantas Burnickis, Robotikos tyrimų centro darbuotojas, pademonstravo, kaip veikia robotas, valdomas mintimis. „Įdėja tokia. Žmogaus protas nuolat spinduliuoja bangas – alfa, beta, gama ir kt., – aiškino „mokytojas“. – Centro specialistai ištyrė, kad alfa ir beta bangos (tai aprašyta ir mokslo darbuose) atsakingos už proto būseną. Pagal jas galima nustatyti, ar protas susikaupimo, ar atsipalaidavimo būsenos. Mes šį reiškinį vizualizavome, panaudodami paprasčiausią lego robotą. Tyrėjas sukūrė programą, kuri paverčia sąmoningą proto būseną, pavyzdžiui, susikaupimą, roboto judėjimu į priekį, o atsipalaidavimą – judėjimu atgal. Tai vienas būdų pažinti save ir sąmoningai valdyti proto būseną. Dauguma žmonių, ypač vyrų, per dažnai yra susikaupę ir labai įsitępę. Šis lego robotas – tai pavyzdys, kaip galime įvertinti, kokia yra mūsų proto būseną, ir ją treniruoti. Diskutavome Karo akademijoje su išminuotojais. Jie susiduria su atvejais, kai būtina mokėti valdyti savo proto būseną, pavyzdžiui, kai reikia rinktis: kirpti mėlyną ar raudoną laidelį. Jūs labai sudomino mintimis valdomas robotukas. Mūsų tikslas yra parodyti, kad galima vizualizuoti žmogaus alfa, beta bangas, kurios šiaip retam suprantamos. Lygiai taip pat, mokydami vaikus programuoti, naudojame robotus. Programuojant taip pat reikia įsivaizduoti, koks bus rezulta-

tas. Kai kuriuos procesus mokant galima paversti judesiu, ir tai mokiniam labiau suprantama, todėl didėja jų motyvacija.“

PASAULINIO LYGIO VARŽYBOS

Ieva Jonaitytė, robotikos varžybų koordinatorė, projektų vadovė, parodė pasaulinio lygio varžybų lauką. Jame kovų pradžios laukė įvairių formų robotukai. „Kiekvienais metais mokiniams pasiūloma vis nauja tema, – informavo varžybų koordinatorė. – Vaikai pagal metų temą rengia projektą. Šių metų tema – „Ateities mokykla“. Vadinasi, šiemet ir mokiniai mąstys apie ateities mokyklą. Jie turės pasirinkti dalyką, kurį mokosi, nuodugniau jį patyrinėti ir pasvarstyti, kaip būtų galima tobulinti, palengvinti vieno ar kito metodo taikymą pamokoje. Paskui siūlys savo rekomendacijas mokykloms. Struktūra tokia: duodamos trys užduotys. Pirmoji užduotis – varžybų laukas, kuriame vaikai pastato savarankiškai sukurtus robotus. Antroji – juos suprogramuoja, ir robotai varžybų lauke turi atlikti kuo daugiau užduočių. Trečioji užduotis – vertybių išbandymas. Robotai, robotika yra savotiškas akademijos kiziris. Vaikai, pamatę lego robotus, iškart susižavi, akis išverčia ir nusprendžia, kaip tai gerai. VŠĮ „Robotikos akademija“ per žaidimus vaikai patys išmoka kurti tuos žaviuosius robotus.“

NAO ROBOTUKAS – JUNGIAMASIS „TILTAS“

„Robotikos akademijos“ lektorius, vienas iš 30-ties pasaulyje sertifikuotų „Legu education academy“ mokytojų **Kristijonas Vasiliauskas** pristatė dirbtinį žmogeliuką – tikroviškiausią žmogaus kopiją šioje erdvėje. „Vienas iš sprendimų, kuriuos mes siūlome mokykloms, universitetams, tyrimų laboratorijoms, – NAO robotukų integravimas, – pasakojo preleentas. – Humanoidiniai (galintys atlikti įprastus žmonių darbus) robotukai, sukurti Prancūzijos kompanijos. Jie priskiriami prie geriausių tos klasės pasaulio produktų. Ši sprendimų sistema 2007 m. buvo sukurta specialiai tyrėjams psichologams kaip jungiamasis „tiltas“ bendraujant su vaikais, kurie serga autizmo (Aspergerio) sindromu. Ši priemonė buvo sukurta, kad vaikai galėtų mokytis socialinių įgūdžių šio humanoidinio robotuko padedami. 2010 m. robotukai buvo paleisti į viešąją erdvę ir pritaikyti pasauliniams robotų čempionatams. Ten jie lenktyniauja futbolo ir dirbtinio intelekto varžybose. Nuo 2013 m. juos jau bando integruoti į formalųjį ir neformalųjį švietimą kaip STEM (*STEM – mokslas, technologijos, elektronika, matematika*) priemonę. Panašiai, kaip būtent visi šie dalykai susiję, kuriama ir robotika. Vaikai mokosi įvairiausių matematikos konceptų, suvokti,

kaip veikia kompiuteriai, procesoriai, naudodami humanoidinius robotus. Taip pat kuria dirbtinio intelekto programas, kurios ateityje greičiausiai bus pagrindinės žmogaus pagalbininkės. Po dešimties metų robotai bus tokie pat populiarūs kaip automobiliai šiandien. Manoma, kad maždaug po dvidešimties metų robotai sužais futbolo rungtynes su pasaulio čempionais ir juos nugalės.“

INOVATYVUS PAPILDOMASIS UGDYMAS

Gytis Cibulskis, Kauno technologijos universiteto (KTU) E. mokymosi technologijų centro vadovas, taip pat pristatė savivaldybių švietimo vadovams Kauno jaunųjų kompiuterininkų mokyklą. Šią veiklą centras vykdo jau dvidešimt metų. „Plėtojame mokinių papildomąjį ugdymą naudodami universiteto techninę bazę, kompiuterių klases, kviečiame mokinius savaitgaliais mokytis įvairių dalykų specializacijų, – pabrėžė KTU atstovas. – Šiuo metu turime daugiau kaip dvidešimt specializacijų – mažuosius mokome kompiuterinio raštingumo pradmenų, vėliau – programavimo, dizaino, fotografijos paslapčių, vaizdo technikos subtilybių ir kt. Visos šios specialybės susijusios su kompiuterių pritaikymu ir naudojimu. Kasmet pas mus „įstoja“ apie 500 mokinių, nors mūsų paslaugos mokamos. Daug dėmesio skiriame dėstymo kokybei. Jaunųjų kompiuterininkų mokykloje dėsto universiteto specialistai, geriausi įvairių mokyklų mokytojai, tai yra savo darbo pasiryžėliai. Dalyvaujame tarptautiniuose projektuose. Neretai mokiniai, baigę vienos specializacijos programą, jau renkasi kitą, jų amžius – nuo trečiojo iki dvyliktojo. Kai kurie ugdytiniai pas mus lauko galvas net aštuonerius metus. Taip pat siūlome nuotolines programas. Dabar kviečiame ir kitų mokyklų mokytojus kuruoti nuotolines programas, burti nuotolinio mokymosi grupes savo mokyklose. Šiais metais įsteigta Inovatyvaus mokinių papildomojo ugdymo tinklo asociacija. Jos tikslas – vienyti įvairias papildomojo ugdymo institucijas ir padėti pedagogams burti tokią bendruomenę, kurioje mokytojai galėtų bendrauti tarpusavyje, dalytis patirtimi. Institucijoms taip pat atsiras daugiau galimybių tobulėti keičiantis programomis arba kartu jas kuriant. Kartu tai bus trauka mokiniams rinktis tam tikrą inovatyvų papildomąjį ugdymą.“

Kai konferencijos dalyviai, savivaldybių administracijų švietimo padalinių vadovai, pasibaigus oficialiems pranešimams ir diskusijoms, priėjo arčiau prie „Robotikos akademijos“ žaismingų objektų, reiklų pareigūnų akys smalsiai sužiūro. Nuo veidų nukrito mokslo metų pradžios rūpesčių šešėliai...

Juozas ŽINELIS

NAO robotukas su mokytoju K. Vasiliausku

Laimingo kelio į mokyklą!

Nepriklausomybės aikštėje

Renatos Česnavičienės nuotraukos

O kėdainiškiečiai šitaip šauniai sutiko savąjį „geltonuką“

Rugpjūčio 28-ąją 48 mokykliniai autobusai iš Nepriklausomybės aikštės Vilniuje buvo išlydėti į šalies savivaldybes. Iškilmingoje autobusų perdavimo ceremonijoje dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkė Loretta Graužininė, švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis, Policijos generalinio komisaro pavaduotojas Algirdas Stončaitis.

„Volkswagen Crafter“ markės mokykliniams autobusams, kuriuos atviro konkurso būdu nupirko Švietimo ir mokslo ministerija, šiemet buvo skirti 6 mln. litų.

Šiuose autobusuose yra 19 keleiviams skirtų sėdimų vietų. Visi autobusai įrengti taip, kad juos lengvai galima pritaikyti specialiujų ugdymosi poreikių mokiniams.

Utenos rajono savivaldybės meras Alvydas Katinas, dėkodamas už tai, kad tęsiama mokyklinių autobusų pirkimo programa, pažadėjo, jog jie savivaldybėse bus saugiai tausojami ir eksploatuojami.

Šiemet pirmą kartą drauge su autobusiukais savivaldybėms buvo perduoti ir alkoholio matuokliai kaip pagalbos priemonė įgyvendinant teisės aktuose

numatytą darbdavių pareigą užtikrinti, kad jų darbuotojai, vairuojantys įmonių, įstaigų, organizacijų transporto priemones, prieš išvykdami į reisą būtų tikrinami dėl neblaivumo.

Policijos generalinio komisaro pavaduotojas A. Stončaitis, kalbėdamas autobusiukų perdavimo ceremonijoje, dėkojo Švietimo ir mokslo ministerijai už rūpinimąsi vaikų saugumu keliuose, taip pat linkėjo, kad „mokyklinių autobusiukų vairuotojai būtų dėtingesni kelyje, kad būtų saugaus vairavimo pavyzdys visiems kitiems vairuotojams ir vaikams“.

Švietimo ir mokslo ministerija mokyklinius autobusus perka ir perduoda savivaldybėms nuo 2000 m. Per tą laiką iš viso nupirkta 691 mokykliniai autobusai. 2013–2014 m. m. mokykliniais autobusais buvo pavėžėjama per 21 tūkst. 1–12 klasių mokinių.

Apie pirmąjį „geltonukų“ pirkimą kalbamės su Švietimo aprūpinimo centro direktoriumi Tautvydu SALIU (T. S.) ir šio centro Mokymosi išteklių skyriaus metodininku Algirdu RAGAUSKU (A. R.).

Kaip prisimenate pirmąjį pirkimą, kokia buvo atmosfera, kokia nuotaika? Seni laikraščiai ir archyvuose saugomi jau gelstelėję raštai primena, kad būta įvairių diskusijų ir neigimų. Kai kam ši idėja atrodė neturinti perspektyvos. Nors laikas parodė visai ką kita.

Mokyklinis autobusas – didelis pranašumas

Šiais metais dalis autobusų skirti mokiniams, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių. Tarp sulaukusiųjų tokios dovanos yra ir Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinė mokykla.

Šioje mokykloje mokosi 65 mokiniai iš 14 miestų ir rajonų. „Volkswagen Crafter“ markės autobusus su 19 keleiviams sėdimų vietų padės išspręsti daugelį dėl pavėžėjimo išylančių problemų. „Mokinių daugėja, todėl džiugu, kad turėsime sąlygas juos atsivežti iš tolimesnių rajonų. Mokyklinis autobusas yra didelis pranašumas“, – džiaugėsi mokyklos vadovė Danutė Kriščiūnienė. Šia proga, duodama interviu Lietuvos radijui, ji patikino, kad mokyklinio autobuso išlaikymas ir naudojimas įstaigai finansinių sunkumų neturėtų kelti: ji turi rūpestingą steigėją – Panevėžio miesto savivaldybę, be to, ir pati mokykla žada ieškoti papildomų finansavimo šaltinių.

Laima LAPĖNIENĖ

Smagu namo sugrįžus.
Su mokyklos vadove D. Kriščiūniene

T. S. Džiaugėmės, kad pavyko nupirkti ne buvusioje Tarybų Sąjungoje gamintus PAZ-us, o itališkus FIAT-us. Tai buvo tam tikra sėkmė tuo metu. Ir didelis įvykis, susijęs su mokyklų tinklo pertvarka. Autobusiukai buvo skiriami visų pirma toms mokykloms, į kurias reikėjo pavėžėti keletą vaikų uždarius gretimą mokyklą. Tokiu pat regioniniu principu autobusai skirstomi ir dabar. Ir tie pirmieji mums atrodė labai gražūs.

A. R. 2000-aisiais pirkome trijų rūšių mokyklinius autobusus: 12, 15, 23 vietų.

Kažin ar beliko dar riedančių „geltonukų“ iš to pirkimo?

A. R. Liko. Ir šiandien mačiau. Tiesa, dabar negaliu tiksliai pasakyti, kiek jų nurašyta, bet pusė dar tikrai važiuoja. Tada buvo nupirkti 68 autobusai. Mes tuomet neturėjome autobusų pirkimo patirties ir į perkamų autobusų specifikacijas neįrašėme kai kurių techninių reikalavimų. Nors autobusiukai itališki, bet juose buvo nemažai spręstinių dalykų.

Į kokius rajonus buvo išlydėti patys pirmieji?

A. R. Pirmieji penki 12 sėdimų vietų autobusiukai buvo įteikti Jurbarko, Anykščių, Radviliškio, Utenos ir Varėnos rajonų savivaldybėms.

Ar automobilio eksploatacijos laikas labai priklauso nuo jo priežiūros, vairavimo kultūros?

A. R. Autobusų ilgaamžiškumas visų pirma priklauso nuo jo eksploatavimo sąlygų. Taip pat priklauso nuo to, kas jį vairuoja. Buvo keli atvejai, kai vairuotojams per metus „pavyko“ suniokoti naujus autobusus. Mat vairuotojai nesilaikė automobilų gamintojų rekomendacijų, pastebėję defektų, laiku nesikreipė į autobusų garantinio remonto įmones. Ne veltui autobusų gamintojų atstovas, perduodamas mokyklinius autobusus savivaldybėms, prašė, kad autobusų vairuotojai nedelsiant susisiektų su jais, kai tik pastebės kokių nors defektų ar kiltų eksploatavimo problemų.

Kaip vertinate pirmą kartą perduodamą kartu su autobusiukais ir alkoholio matuoklį?

A. R. Kaip tam tikrą eksperimentą. Yra tokia tendencija, kad šie matuokliai turi būti. Jie sėkmingai įdiegti Prancūzijos autobusų parkuose. O pas mus tokios praktikos dar nėra. Ateityje alkoholio matuokliai bus sujungti su automobilio variklio užvedimo sistema. Jis reaguos į iškvėpiamus garus ir, nebūdamas vairuotojui sėdus prie vairo, stabdys variklio darbą.

Laimingo kelio! Ir jaunystės džiaugsmo! Turbūt to mintyse labiausiai linkėjome mokyklinių autobusiukų kolonai, paliekiančiai Nepriklausomybės aikštę.

Parengė **Zina RIMGAILIENĖ**

Atidarytas inžinerinis licejus

Rugsėjo pirmąją Kaune, „Purienu“ vidurinės mokyklos bazėje, atidarytas Kauno technologijos universiteto inžinerinis licejus, kuriame bus mokoma pagal naują inžinerinio ugdymo programą.

Jie mokysis inžinerijos

Kol kas tai vienintelė tokia mokykla Lietuvoje. Rugsėjo 1-ąją licejuje lankėsi ir su švente bendruomenę pasveikino švietimo ir mokslo ministras prof. Dainius Pavalkis.

Specializuoto ugdymo kartu su inžineriniu ugdymu programa skirta mokiniams, turintiems išskirtinių gabumų matematikai, gamtos mokslams, technologijoms ir inžinerinei kūrybai.

Mokydamiesi inžinerijos mokiniai nuodugniau nagrinės inžinerinės kūrybos ir minties raidą, inžinerinės kūrybos taikomojus aspektus. Išskirtinis dėmesys programoje skiriamas loginiam ir matematiniam, taip pat erdviniam intelektui lavinti. Tikimasi, kad baigę šią programą mokiniai įgis bendrąjį išsilavinimą ir bus susipažinę su inžineriniais procesais bei sistemomis.

Per Rugsėjo pirmosios šventės ceremoniją inžinerijos licejuje pademonstruota nauja kompiuterinė įranga, kurią sudaro 30 mobiliųjų kompiuterių mokiniams ir kompiuteris mokytojui, taip pat visa reikalinga įranga. Kompiuteriuose įdiegta klasės valdymo programa, tad mokinių kompiuterius valdys mokytojas – jis skirs užduotis, matys, kaip mokiniai jas atlieka, patikrins atsakymus ir kt.

Mobilioji kompiuterinė įranga nupirktą už sutaupytas ES struktūrinės paramos projekto „Technologijų, menų ir gamtos mokslų infrastruktūra“, kurį vykdė Švie-

timo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, lėšas. Licejus šį komplektą gavo pirmasis. Iš sutaupytų lėšų 93 šalies mokykloms buvo nupirkti 93 mobiliosios įrangos komplektai (60 didžiųjų ir 33 mažųjų komplektų).

Didįjį komplektą sudaro: vienas nešiojamasis mokytojo kompiuteris su įdiegta mokinių kompiuterių valdymo įranga; 30 nešiojamųjų mokinio kompiuterių su įdiegtomis reikiamomis programomis; mokinių kompiuterių saugojimo ir jų baterijų įkrovimo įrenginys; belaidžio ryšio maršruto parinktuvas, užtikrinantis kokybišką informacijos apsikeitimą tarp mokytojo ir 30 mokinio kompiuterių.

Mažąjį komplektą sudaro: vienas nešiojamasis mokytojo kompiuteris su įdiegta mokinių kompiuterių valdymo įranga, 15 nešiojamųjų mokinio kompiuterių su įdiegtomis reikiamomis programomis ir kita būtina įranga.

Lietuvoje planuojama įkurti dar apie 10 mokyklų, kuriose taikomas sisteminis matematikos, gamtos mokslų ir technologijų ugdymas. Jose tikimasi įsteigti gerai šiuolaikiškai įrengtas gamtos mokslų laboratorijas mokinių eksperimentiniams įgūdžiams ugdyti. Taip pat numatoma, pritraukiant ES struktūrinių fondų lėšas, 400 pradinių mokyklų ir progimnazijų aprūpinti mokymo priemonėmis, skirtomis gamtos ir tiksliesiems mokslams mokytį.

Mūsų inf.

16 pedagogų šeima: atėjo laikas, kada pradeda formuotis pedagogų dinastijos

Nefų šeimos moterys per 2014-ųjų Velykas. Centre – močiutė Angelė Nefienė

Mindaugas Nefas – Vilniaus Radvilų gimnazijos istorijos mokytojas ir Lietuvos edukologijos universiteto (LEU) dėstytojas. Jo pasirinkimas tapti pedagogu nėra atsitiktinis. Šiais metais giminėje pedagogo kvalifikaciją įgijo jau šešioliktoji šeimos pedagogė – Mindaugo sesuo Rūta. Ir tokia pedagogų gausa vienoje giminėje M. Nefui nuostabos nekelia. Yra gydytojų, advokatų, politikų šeimų, atėjo laikas, kada Lietuvoje turėtų formuotis ir pedagogų dinastijos.

Mindaugas gimė pedagogų šeimoje. Abi jo močiutės buvo pradinėse klasių mokytojos, išmokusios skaityti, rašyti ir skaičiuoti daugybę vaikų. Visai neseniai į amžinybę jis išlydėjo savo močiutę, sulaukusią 92 metų. Mindaugas prisimena, kad mokytojų seminariją ji baigė jau okupuotoje Lietuvoje, tačiau visuomet jautėsi jos, kaip mokytojos, prigimtis. „Kaip uždaryti duris, kaip elgtis bažnyčioje, kaip stovėti, kaip atsakyti į klausimą ir pagaliau kaip reikia skaityti – tai dalykai, kuriuos mus visus išmokė močiutė“, – prisimena M. Nefas.

Pedagogas pastebi, kad skirtingai nei močiutės laikais, dabar rengiant mokytojus į etiketą ir būsimojo mokytojo kultūrą beveik nebekreipiama dėmesio. „Turbūt todėl ir pagarba mokytojui sumenko“, – svarsto jis. „Pamenu, kad močiutė visuomet labai stebėdavosi (šlubavo jos atmintis), jog ir aš tapau mokytoju. Ir dirbu ne bet kur, o Vilniuje. Ir dar gimnazijoje!

Močiutei tai atrodė labai svarbus pasiekimas, nes jos jaunystės metais bet kas mokytojais tikrai nedirbo.“ M. Nefo įsitikinimu, jo močiutė – mokytojo pavyzdys. Iš vidaus sklindanti inteligencija, gerumas, šiluma – tai jos išskirtiniai bruožai.

Istorijos mokytojas M. Nefas pasakoja, kad jo močiutėms, tėvams, dėdėms ir tetoms teko dirbti ir labai sudėtingomis sąlygomis – okupacijos metu, kai mokytojas negalėjo visapusiškai ugdyti asmenybės, nes ištikimybė ir meilė tėvynei Lietuvai, o ne SSRS – tautų motinai – negalėjo būti skatinama. „Šiandien mes turime visas sąlygas ugdyti tautiškumą ir pilietiškumą, tačiau retai stengiamės tai išnaudoti“, – apgailestauja mokytojas.

„Mūsų šeimoje mokytojas visuomet buvo vertybė. Pamenu, kad sprendamas

namų darbus, kaip ir tikriausiai daugelis, mintyse keikdavau mokytoją ir galvodavau, koks jis kvailas. Tokius žodžius išarti mūsų namuose buvo griežtai draudžiama“, – prisipažįsta pedagogas. Jų šeimoje mama ir tėtis visuomet skatino meilę mokyklai, pagarbą mokytojams. „Pavyzdžiui, kiekvienais metais per rugsėjo 1-ąją su broliu ir sesėmis lankydavome į pensiją išėjusią kaimynę, kuri buvo mokytoja. Tokie dalykai formavo mano požiūrį į mokyklą ir mokytoją. Žinoma, kita vertus, tai yra genai. Matyt, kad perduodama informacija, kuri užkoduota ir įsiskverbianti į Nefų šeimos smegenis“, – prisiminimais dalijasi M. Nefas.

Giminės susijėjimai neapsieina be temų apie mokyklas, abiturientų egzaminus. „Aktyviausiai diskutuoja mūsų šeimos lituanistai, kurių yra net keturi. Žinoma, kitų specialybių giminės taip pat neatšilieka ir į savo pokalbius įtraukia visus dalyvaujančius“, – sako M. Nefas. Jo, Mindaugo, kaip jaunojo pedagogo, visuomet klausinėjama, bet jis prisipažįsta beveik niekuomet negaunantis patarimų. Kodėl taip yra? Mindaugas svarsto, kad turbūt todėl, jog mokytojo specialybė yra unikali. „Mokytojo darbai tave gali paruošti universitetas, tačiau išmokti būti mokytoju turi pats. Kiekvienam asmeniui, kuris siekia ne dirbti, o būti mokytoju, reikia surasti savo kelią. Tai siejasi ir su mokyklos paradigma ne mokyti, o padėti mokytis. Taip ir mūsų giminėje. Jei aš ar kuris nors kitas pedagogas klausia patarimo, tai visi yra pasiryžę padėti, bet jokiū būdu neperša savo nuomonės“, – teigia M. Nefas.

Tokia pati tendencija vyrauja ir jaunajai kartai renkantis karjeros kelią. Anot Mindaugo, tėvai niekuomet išskirtinai neskaitino eiti pedagogo keliu, tačiau turbūt visa tai buvo perduodama neformaliai. „Mokykla visuomet buvo ir yra ne tik ta vieta, kur vyksta pamokos. Mokykla buvo, yra ir bus mūsų giminės gyvenimas“, – tvirtina jis.

Milena PUCHOVA
LEU ryšių su visuomene specialistė

Stažuotė – būdas pažvelgti į save

„Švietimo naujienoms“ ir vėl pavyko užmegzti naują, įdomią pažintį su itin veiklia asmenybe. Tai – Utenos jaunimui gerai pažįstamas mokytojas **Algis BERNOTAS**, projekto „Utenos jaunimas“ vadovas, daugybės kitų projektų iniciatorius, Adolfo Šapokos gimnazijos informacinių technologijų ir ekonomikos mokytojas. Jį kalbiname apie patirtą sėkmę stažuojantis Latvijoje.

Kaip manote, kur geriau stažuotis – Lietuvoje ar užsienyje?

Mano nuomone, stažuotės yra būtinos kiekvienam mokytojui ne tik kvalifikacijos tobulinimo prasme, bet ir savo nueito gyvenimo kelio permąstymo, pažvelgimo į jį iš kito šono prasme. Kur stažuotė turėtų vykti, sunku pasakyti. Tai priklauso nuo mokytojo... Lietuva ar užsienis? Užsienyje daugiau iššūkių, skirtingas mentalitetas,

Papasakokite, kodėl ir kaip nutarėte dalyvauti mokytojų stažuotėse?

Dalyvauti mokytojų stažuotėje man pasiūlė mokyklos direktoriaus pavaduotoja Alvyda Ambraškienė. Nedvejodamas nusprendžiau dalyvauti, nes manau, kad porą dešimtmečių dirbus tą patį darbą jis tampa rutina, norisi permaitinimų ar naujų iššūkių. Pakliūti į stažuotės programą nebuvo lengva, reikėjo pereiti keletą etapų. Vyko pokalbis su stažuotės vadove, teko bendrauti „Skype“ programa ir įtikinti psichologę sava motyvacija dalyvauti. Manau, man labai pasisekė.

Stažavotės Latvijoje, kaip manote, kokios naudos ši stažuotė suteikė Jums ir ką Jūs davėte Latvijos mokytojams?

Vykdamas stažuotis į Latviją maniau, kad apie kaimyninę šalį žinau beveik viską. Dabar drąsiai galiu pasakyti, kad nežinojau beveik nieko. Dirbau dvikalbėje mokykloje, kurioje mokymas vyksta latvių ir rusų kalbomis, o nuo dešimtos klasės – tik latviškai. Kadangi dirbau tik su vyresniųjų klasių mokiniais, iškilo kalbos problemų. Iki Naujųjų metų išsilaikiau B2 latvių kalbos lygio egzaminą, o prieš Velykas – C2. Taigi labai norint ir sistemingai dirbant Latvijos pilietybę galima įgyti per metus. Latvijoje nacionalinių mažumų mokyklos turi daugiau pamokų, nes papildomai mokosi gimtosios kalbos. Vadovėliai yra latvių kalba. Aš dirbau kartu su komercinių žinių dalyko mokytoja Inara Užule, kuri dalyvavo kuriant šią mokymo programą. Tai yra trejų metų dviejų savaitinių pamokų nacionalinė programa. Mūsų mokykloje dirbu pagal „Junior Achievement“ adaptuotą Lietuvai ekonomikos programą, todėl darbas Latvijoje su visiškai kitokia programa man buvo itin naudingas. Su Latvijos mokykla mano mokykla pasirašė bendradarbiavimo sutartį, surengėme nemažai bendrų renginių tiek Latvijoje, tiek Lietuvoje tarp sporto komandų, užsienio kalbų mokytojų ir mokinių, mokyklų mokinių tarybų. Parašėme keletą bendrų projektų, vienas iš jų jau gavo finansavimą. Spalio mėnesį važiuo-

A. Bernotas – praėjusių metų rusgėjų sporto šventėje

sime į Lenkiją dalyvauti ekonominiame projekte „Senieji amatai ir profesijos“.

Ko mums reikėtų pasimokyti iš latvių? O gal mes juos galime kažko pamokyti?

Labiausiai ne tik mane, bet ir Utenos pedagogus nustebino tai, kad visi Latvijos mokiniai iki 7 klasės mokykloje gauna nemokamą maitinimą. Mokyklos, kaip buvo seniau, nuo pirmos iki dvyliktos klasės – po vienu stogu. Mokytojai geriau pažįsta mokinius, nes su jais dirba kur kas ilgiau. Manau, kad tai yra vienas iš veiksnių, gerinančių mokyklos mikroklimatą.

Girdėjome, kad stažuotė Jums buvo itin sėkminga, gavote pasiūlymą pasilikti. Ar buvo kilus pagunda juo pasinaudoti?

Džiaugiausi sėkme, bet likti Latvijoje nenorėjau, nes Utenoje vadovauju didelei jaunimo organizacijai, su kuria įgyvendiname daug vietinių ir tarptautinių projektų. Bet džiaugiuosi, kad užmegzti nauji ryšiai padės plėsti vykdomą veiklą.

Šiandien jau praėjė šiek tiek laiko po stažuotės, sakykite, kokios realios naudos, patirties pavyko sukaupti?

Manau, kad stažuotė buvo puikus būdas pažvelgti į save iš šalies, geriau suvokti savo darbą. Latvijoje baigiau daug įvairių kursų, kurie nuo šiol mano darbą darys kokybiškesnį ir įvairesnį.

sunkiau prisitaikyti, kalbos barjeras. Lietuvoje yra paprasčiau. O gauta nauda, matyt, priklauso nuo išsikeltų tikslų ir pasirinktos stažuotės institucijos.

Kurioje šalyje dar norėtumėte stažuotis ir kodėl?

Svajoju stažuotis Norvegijoje. Ten yra mokymo programa „Mokyk vaikų programuoti“, pagal kurią programuoti pradedama mokyti labai anksti. Kadangi esu ne tik ekonomikos, bet ir informatikos mokytojas, mane ši programa itin domina. Bėda ta, kad stažuotei Norvegijoje skiriamą per mažai lėšų, už jas neįmanoma ten pragyventi.

Ką palinkėtumėte Lietuvos mokytojams, kurie bijo išeiti už savo komforto zonos ribų ir stažuotė užsienyje jiems atrodo „neįmanoma misija“?

Mokytojo darbas dažnai tampa darbu už komforto zonos ribų. Kiekviena pamoka – tai tarsi išėjimas į sceną. Man atrodo, kad stažuotes užsienyje dažnai stabdo užsienio kalbų mokėjimas. Antra problema – reikia pačiam susirasti stažuotės instituciją. Tai taip pat nėra lengva. Bet jeigu pavyktų pakliūti į stažuotę, linkėčiau būti labai aktyviems, nes po metų ištis gailėsitės to, ko nepadarėte, nors galėjote padaryti.

Viktorija JANAUKA

Neįgalus žmogus – tiesiasi

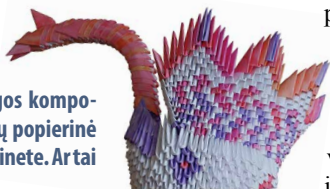
Lietuvos Respublikos Seimas 2010 m. gegužės 27 d. priėmė įstatymą, kuriuo ratifikavo Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvenciją. Dokumento tikslas – skatinti ir užtikrinti visų neįgaliųjų visapusišką ir lygiateisį naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, taip pat skatinti pagarbą šių asmenų prigimtiniam orumui. Sekdami šios konvencijos nubrėžtais principais VšĮ Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centras (VŽDRMC) pasiekė įstatybų laimėjimą. Liepą centrui įteiktas Europos kokybės užtikrinimo – EQUASS Assurance (The European Quality in Social Services) – sertifikatas. Jis skirtas už aukštą neįgaliųjų profesinės reabilitacijos teikiamų paslaugų kokybę. EQUASS sertifikatas liudija, kad mokymo centro teikiamos neįgaliųjų profesinės reabilitacijos paslaugos atitinka aukščiausius šių paslaugų kokybei keliamus reikalavimus.

Kalbiname VŽDRMC Neįgaliųjų profesinės reabilitacijos skyriaus vedėją **Reginą MIELDAŽIENĘ**.

SOCIALIAI JAUTRI VISUOMENĖS SRITIS

Originalus pintas krepšelis, įspūdingos kompozicijos ir spalvų popierinė gūlbė Jūsų kabinete. Ar tai dovanos?

Ne. Skyriuje sudarytos sąlygos neįgaliųjų saviraiškai, kūrybai. Skelbiame ir kviečiame dalyvauti nepamokinėje veikloje tuos, kurie gali kurti, trokšta išreikšti save meninėje veikloje. Populiarūs dailės terapijos užsiėmimai. Pagrindinė šios terapijos priemonė – piešimas. Dėsto specialistas. Į užsiėmimus paprastai ateina keletas neįgaliųjų žmonių. Organizuojamos projektų dalyvių (dalyviai – taip vadiname savo mokinius) piešinių parodos. Viena mūsų siūlomų specialybių – pynimas iš vytelių. Mokantis šio amato taip pat reikalingi meniniai kūrybiniai gebėjimai, atsiveria nemažai galimybių saviraiškai. Rengiame darbelių parodas. Grakštus krepšelis ir nuostabi popierinė gūlbė – neįgaliųjų kūrybos ir fantazijos vaisius.

Neįgaliųjų problemos itin sudėtingos ir nelengvai sprendžiamos. Kaip Jums sekasi?

Dirbame pagal Lietuvos ir Europos projektus. Bendradarbiaujame su visomis šalies darbo biržomis. Dalyvaujame konkursuose, teikiame savo programas, kuriomis vadovaujantis galima mokytis(s). Remdamiesi projektais pasirašome sutartis

su įdarbinimo įmonėmis ir jos nukreipia interesantus į VŽDRMC. Dabar mokymuisi siūlome trisdešimt tris programas, kurios apima šias pagrindines sritis: grožis (kirpėjai, manikiūrininkai, pedikiūrininkai, siuvėjai), prekyba (verslo organizatoriai, pardavėjai, kasininkai), virtuvė (virėjai, barmenai, padavėjai) ir kt. Programos vykdomos maždaug pusę metų, kai kurios – devynis, dešimt mėnesių. Į šį pusmetį neįeina laikas, skirtas vertinimui, testavimui, orientavimui.

Kaip manote, ar keičiasi visuomenės požiūris į turinčius fizinę ar psichinę negalią asmenis?

Džiaugiamės – kinta. Profesijos programą sudaro teorinis ir praktinis mokymas. Anksčiau labai sunku buvo surasti praktikos vietą neįgaliam žmogui. Todėl neįgaliųjų praktika buvo organizuojama šiame neįgaliųjų profesinės reabilitacijos skyriuje. Dabar beveik visi praktiką atlieka įmonėse, tikroje darbo vietoje. Neįgaliajam tai labai svarbu: jis gali patikrinti savo jėgas konkrečioje gamybinėje aplinkoje ir įvertinti integravimosi į tam tikrą kolektyvą galimybes. Darbdavių požiūris pamažu gerėja. Jie suvokia, kad kartais žmogaus kojos neklauso, bet galva dirba.

Kokios pagrindinės socialinės neįgaliųjų problemos?

Socialinių problemų dar daug. Susiduriame su sunkumais įdarbindami neįgaliuosius: vis dėlto darbdaviai nepakankamai geranoriški. Dažniausiai pirmumas teikiamas sveikajam. Neįgalusis negali dirbti aštuonių valandų, juo labiau – dvylikos. Kitas dalykas – neįgalusis gauna įvairių pašalpų vaistams ir pan. Gaudamas pašalpas, ne visada nori dirbti. Nepakankamai pritaikyta neįgaliesiems socialinė aplinka. Daugumos įmonių, gamyklų pastatai nepritaikyti neįgaliesiems užteiti, užvažiuoti, užlipti, pasiekti. „Norėčiau dirbti, bet kas mane tokį ims?“ – sako ne vienas. Vadinasi, ne viską padarėme, kad žmogus patiktų savo jėgomis, galimybėmis.

Įstrigo Škotijos, kur teko lankytis, pavyzdys. Į kolegiją, kuri nebuvo pritaikyta neįgaliesiems, pasiprašė priimamas

žmogus neįgaliojo vežimėlyje. Remiantis Škotijos įstatymais, jeigu neįgalusis ateina mokytis, jam turi būti sudarytos bent minimalios sąlygos, kad jis galėtų laisvai elgtis. Kolegijos administracijos atstovas teigė, kad įrengė keltuvą ant laiptų, praplato tualetu duris ir atliko daug kitų darbų, kad rugsėjo pirmąją neįgalusis galėtų pradėti mokytis. Mes dar negalime tikėtis, kad mūsų darbdaviai imtųsi panašių žygių dėl neįgaliojo. Reikėtų įstatymo, kuris įpareigotų darbdavius priimti tam tikrą skaičių neįgaliųjų.

MODERNIOS TECHNOLOGIJOS – NEĮGALIŪJŲ VILTIS, SAUGUMAS, ATRAMA

Kaip patalpos pritaikytos neįgaliųjų profesinės reabilitacijos poreikiams?

Tinkamai pagal Europos standartą pritaikytas patalpas gavome prieš šešerius metus. Įrengti reikiami įėjimai, užlipimai laiptais, atitinkami durų pločiai, vonios ir jų įranga, čiaupai, kad neįgalusis galėtų nusiprausti ir sėdėdamas vežimėlyje. Skyriuje viskas pritaikyta neįgaliajam – ir prasčiau matančiam, ir prasčiau girdinčiam, ir negalinčiam vaikščioti. Džiugina moderni virtuvė, mokomoji kavinė-baras, mokomasis viešbučio kompleksas, teorinio mokymo klasės, neįgaliųjų poilsio kambarys, medicinos punktas ir kitos darbo bei pagalbinės patalpos. Mokiniai gali mokytis aptarnavimo ir paslaugų sferai reikalingų profesijų bei dirbti viešbučiuose, maitinimo ir maisto produktų gaminimo įstaigose. Išmoksta naudotis sudėtinga baro, virtuvės ir kitokia įranga, aptarnauti lankytojus registratūroje. Šiemet sukanka dvidešimt metų, kai apskritai mokome neįgaliuosius. Tačiau neįgaliųjų profesinė reabilitacija Lietuvoje prasidėjo nuo 2006 m. Iškart įsitraukėme į šią veiklą.

Ar galėtumėte palyginti neįgaliųjų savijautą anksčiau ir dabar?

Pirmiausia, anksčiau neturėjome to, ką turime dabar. Šiuo metu, pavyzdžiui, prastai matančiam pritaikytas specialus kompiuteris, su kuriuo neįgalusis gali dirbti. Turime specialius klausos aparatus,

kad neįgalūs galėtų būti grupėje kartu su kitais ir gerai girdėtų mokytoją. Vyksta nuolatinė dalyvių integracija. Vykdomas individualus mokymas. Visa tai skaidrina neįgaliųjų savijautą. Pradedame ne nuo dalyko mokymo(si), o nuo bendravimo su psichologu. Pastarieji kartu su kineziterapeutais, ergoterapeutais bando derinti profesiją prie konkretaus žmogaus negalios. Dešimt dienų su nauju dalyviu aiškinamasi, kas jam tiktų, vėliau išbandoma, ar dera pasirinkta profesija. Medikai vertina, ar tai įmanoma, ar leidžiama. Tarkime, neįgalūs nori būti kepėju. Prie krosnies būna 30° C ir daugiau karščio. O jo ligos byloje pažymėta: negali dirbti arti karštų prietaisų. Privalo rinktis kitą amatą. Kai žmogus pajuda iš namų, pamato modernių technologijų teikiamas galimybes, suvokia, kad ir jis gali dirbti, būti naudingas visuomenei. Kartu keičiasi jo savijauta ir poreikiai. Šiandienos neįgalūs neretai siekia ką nors papildomai išmokti. Vieni prašo daugiau užsienio kalbų žinių, kiti – kompiuterinio raštingumo pamokų ir pan.

LŪKESČIAI IR REIKALAVIMAI

Skyriuje veikia profesinių gebėjimų vertinimo komisija. Ar dažnai sutampa komisijos išvados su pačių neįgaliųjų, jų tėvų lūkesčiais?

Komisija sudaryta iš psichologų, socialinių darbuotojų, ergoterapeuto, kineziterapeuto, atvejo vadybininko, specialistų, kurie orientuoja, testuoja, ir kitų. Jie su nauju dalyviu dirba apie 8–9 dienas. Psichologai vertina konfidencialiai – viešai jų išvados neskelbiamos. Kartu su neįgalioju sprendžiama, kokia specialybė jam tiktų. Parengiami ir pasirašome sutartį su neįgalioju, kad jis sutinka konkrečios specialybės mokytis. Būna atvejų, kai neįgalūs nesutinka su siūlymais, išvadomis, rekomendacijomis, bet dėl to niekada nekonfliktuojame. Pasitaiko keblių situacijų, nes yra reikalavimai profesijai. Pavyzdžiui, patvirtintos programos, kurių gali mokytis žmogus, turintis vidurinę išsilavinimą. Sykiais neįgalūs, turintis pradinį išsilavinimą, ir jo tėvai pageidauja mokytis specialybės, kuriai keliama aukštesni išsilavinimo reikalavimai. Norai kartais kertasi su galimybėmis ir programų reikalavimais.

Ar dažni atvejai, kai Jūsų sprendimai skundžiami?

Skundų turbūt nesame gavę. Prisimenu tik vieną bylą, kuri buvo nagrinėjama teisme. Veikia griežta taisyklė: neįgalūs negali praleisti užsiėmimų be pateisinamos priežasties daugiau kaip tris dienas. Tąsyk dalyvis praleido daugiau kaip tris užsiėmimų dienas be pateisinamos priežasties ir sutartis buvo nutraukta. Kai sutartis nutraukiama anksčiau laiko, neįgalūs privalo grąžinti lėšas, panaudotas jo mokymui. Jis tą atvejį apskundė...

Papasakokite plačiau apie neįgaliųjų profesinę rehabilitaciją?

Nuolat atnaujiname programas. Atvykęs mokyti dalyvis iš pradžių gali stebėti užsiėmimus, bandyti pats ką nors padaryti pagal specialiai parengtas užduotis. Dažnai neįgalieji ilgą laiką buvo užsidarę namie tarp keturių sienų, todėl vykdomas, kaip mes vadiname, mokymo ir darbo imitavimo procesas. Tuo metu jis gali išbandyti save. Nueiti, pavyzdžiui, į siuvyklą, ką nors pasiūti. Imitavimas – tai tarsi „ėjimas“ į profesiją. Žmogus susipažįsta su aplinka, pabūna užsiėmimuose, įvertina save, kiek išveria, ar sveikata leidžia, ar netrukdo kvapai, tarkim, kirpykloje. Tada vyksta pokalbiai apie tai, kas patiko, kuo susidomėjo, ką atmetė. Suderinus visas sąlygas prasideda mokymai.

Ar centras turi bendrabutį, kuriame galėtų laikinai gyventi neįgalieji?

Mes turime viešbutuką, kuris pritaikytas neįgaliesiems gyventi ir mokytis. Taip pat esame pasirašę sutartį su Kooperacijos kolegija dėl patalpų nuomos. Kambariuose gyvena po du neįgaluosius. Apgyvenidine ir maitiname tik atvykusius iš rajonų. Vilniečiai, pasibaigus mokymų valandoms, grįžta į namus.

ĮSIPAREIGOJIMAS – TOBULĖTI

Kurie neįgaliųjų profesinės rehabilitacijos aspektai buvo vertinami išorinio audito metu, vykdyto pagal kokybės sistemos EQUASS Assurance reikalavimus?

Tikrino, kaip įgyvendinami pagrindiniai principai. Auditoriams rūpėjo, kokias paslaugas gauna neįgalūs. Tuo tikslu kvietė socialinius partnerius. Įmonių atstovai informavo auditorius apie bendradarbiavimą, tėvai aiškino, ką jie žino apie vykstančius mokymus. Auditoriai bendravo su visais skyriaus darbuotojais. Turėjome parengti ir pateikti tam tikrus dokumentus, pagrįsti, įrodyti. Suteikiant kokybiškas paslaugas, neįgalūs turi žinoti, ką jis veiks rytoj ar poryt, privalo dalyvauti visuose veiklos procesuose, tobulėti, tai yra atitekti europinius reikalavimus. Sertifikatas suteikiamas dviem metams. Privalome nuolat jį apginti, siekti aukštesnio lygio. Sertifikatas neleidžia atsipalaiduoti ir panirti į ramybės būseną, įsipareigojome tobulėti.

Kokios apimties grupėse vyksta neįgaliųjų mokymai?

Grupių neformuojame. Mokome individualiai. Visus metus bet kada projektų dalyviai gali pas mus atvykti ir pradėti mokymąsi. Individualus mokymas nereikia, kad priešais dalyvį sėdi mokytojas ir jie žiūri vienas į kitą. Pavyzdžiui, į kompiuterių klasę vienu metu gali ateiti du ar trys neįgalieji. Bet kiekvienas sėdės prie savo kompiuterio, dirbs su jam skir-

ta specialia programa. Dalyvių užduotys skirtingos. Mokytojas prieina ir prie vieno, ir prie kito, ir prie trečio, konsultuoja juos individualiai.

„PASIJUTAU ŽMOGUMI“

Kokios populiariausios profesijos tarp neįgaliųjų?

Labai populiaru virėjo profesija. Dabar daugėja norinčiųjų dirbti apskaitininkais. Ši profesija tinka ir vyrams, ir moterims, nes darbas prie kompiuterio. Jaunesnės merginos, kurioms nėra sunku stovėti, siekia kirpėjų, manikiūrininkų amato. Dažniausiai jos dirba pagal verslo liudijimą. Kirpykloje, tarkime, išsiperka kėdę ir pagal savo galias teikia paslaugas. Vykdoma trumpą duonos kepėjų programą. Ją renkasi neįgalieji, norintys pradėti savo verslą.

2010 m. Lietuva ratifikavo Neįgaliųjų teisių konvenciją. Ar realiai neįgaliųjų situacija pagerėjo?

Manau, ši konvencija gerokai visus išjudino. Ne tik dirbančius šioje srityje, bet ir pačius neįgaluosius, kurie tapo aktyvesni, galbūt atviresni ir drąsesni. Labai džiaugiamės, kad gauname Europos Sąjungos lėšų. Daugiau vykdoma projektų. Darbuotojams atsirado galimybė išvykti į kitas ES šalis pasisemti patirties. Užsienio šalyse Jo orumas saugomas, visur jam padedama. Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centre neįgaliesiems taip pat sudarytos palankios amato mokymosi, persikvalifikavimo sąlygos. Palikdami centrą neįgalieji dažnai pasako: „Čia pasijutau žmogumi“.

Dėkoju už pokalbį

Juozas ŽINELIS

Būtina sąlyga – vaikai mokykloje!

Vos prieš keletą metų, optimizuojant mokyklų tinklą, Lietuvoje ir vėl atsirado progimnazijos. Progimnazijų vadovai bei mokytojai brandino norą bendradarbiauti, kol vieną dieną buvo įkurta Lietuvos progimnazijų asociacija (LPA), kuriai vadovauti išrinktas Vilniaus Baltupių progimnazijos direktorius **Viktoras BLINOVAS**. Šiandien jis atsako į „Švietimo naujienų“ redakcijos klausimus bei pristato dar itin jauną, bet jau spėjusią šį tą nuveikti, Lietuvos progimnazijų asociaciją.

Kada ir kam kilo idėja įsteigti Lietuvos progimnazijų asociaciją?

2011 m., įteisinus Švietimo įstatymu naują mokyklos tipą, Lietuvoje po 62 metų pertraukos vėl atsirado progimnazijos. Vilniuje įsisteigė 11 progimnazijų. Pasiūliau kolegoms susitikti ir pasikalbėti apie bendradarbiavimą. Baltupių progimnazijoje įvyko keli pasitarimai, per kuriuos buvo nuspręsta inicijuoti ne Vilniaus, bet visos Lietuvos progimnazijų savanorišką susivienijimą – Lietuvos progimnazijų asociaciją. Idėją palaikė Vilniaus miesto savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto departamento direktorius Gintaras Petronis.

2012 m. Mykolo Romerio universitete steigiamojo susirinkimo metu buvo priimtas nutarimas įsteigti Lietuvos progimnazijų asociaciją su buveine Vilniaus Baltupių progimnazijos adresu.

Buvo išrinkta dešimties asmenų taryba, kuri pagal asociacijos įstatus yra „kolegialus Asociacijos valdymo organas, vadovaujantis Asociacijos veiklai tarp Sueigų“. Taryba išsirinko 3 metams pirmininką ir

du pavaduotojus – Janiną Grigienę, Klaipėdos Prano Mašiotų progimnazijos direktorę, ir Stanislavą Prazauskienę, Šiaulių „Romuvos“ progimnazijos direktorę.

Papasakokite apie pagrindinę asociacijos veiklą, tikslus?

Pagrindinis asociacijos veiklos tikslas yra „Dalyvauti formuojant švietimo politiką“. Asociacijos Taryba yra dėkinga ministerijos vadovams, kitiems darbuotojams, Švietimo organizavimo skyriui už metodinę, dalykinę pagalbą, laiku pateikiamą informaciją, leidimą naudotis patalpomis tarybos posėdžiams, dalyvavimą posėdžiuose, suvažiavimuose, kt. Antrajame suvažiavime, kuris vėl vyko MRU, pranešimus skaitė viceministrė Genovaitė Krasauskienė, Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus pavaduotojas dr. Pranas Gudynas, Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros direktoriaus pavaduotoja Monika Bilotienė. Remiantis NEC standartizuoto ketvirtokų ir aštuntokų vertinimo rezultatais, išorės vertinimo rezultatais, mokinių skaičiaus dinamikos

statistika, kitais tyrimais, visuose pranešimuose vienareikšmiškai skambėjo vertinimai, kaip neeiluota ODĖ naujamam veržliam mokyklų tipui – progimnazijai.

Asociacijos atstovai dalyvauja ŠMM sudarytose darbo grupėse. Vilniaus „Ąžuolino“ progimnazijos direktorius Audrius Tavoras dalyvauja „Mokinio krepšelio“ modelio tobulinimo darbo grupėje, aš – Darbo apmokėjimo aprašo tobulinimo darbo grupėje.

Kitas prioritetas asociacijos veiklos tikslas – „Visapusiškai šviesti visuomenę, informuojant apie Asociacijos vykdomą veiklą“. Tikslas yra netgi platesnis – šviesti valstybės tarnautojus.

Mano patirtis – pokalbiai, susitikimai su mokinių tėvais, mokytojais, įvairių

LPA atstovai Prahoje

tipų mokyklų vadovais, studentais praktikantais, esamais ir buvusiais mokiniais, kitais žmonėmis – leidžia daryti išvadą, kad nedaug išvardytų interesų grupių gali paaiškinti, kokių tikslu buvo optimizuojamas mokyklų tinklas. Viešojoje erdvėje sisteminiai pastarojo dešimtmečio pokyčiai švietimo sistemoje dažniausiai vertinami tik pagal vieną kriterijų – darbo vietų mažėjimą. Skausmas tikras, realus, neišgalvotas, už kurio švelninimą, mažinimą atsako valstybė. ŠMM, mokyklų administracijos veiklos paskirtis – mokinių ugdymosi poreikių tenkinimas, ugdymosi pasiekimų gerinimas. Įsitvirtino tokios neigiamos nuostatos: „sudraskytos“ mokyklos. Neretai įvairaus amžiaus pašnekovai, tarp jų ir dalis valstybės tarnautojų, politikų, sutrinka išgirdę žodį „progimnazija“, neretai bando pasitiksinti, ar turėta omenyje „pagrindinė mokykla“.

Kažkada „Švietimo naujienų“ kalbintas šviesaus atminimo Lietuvos pagrindinių mokyklų asociacijos vadovas Bronislovas Aleksandravičius sakė: „Tautinės mokyklos koncepcijoje 1989 m. buvo rašoma, kad mokyklų struktūra turėtų būti 4+6+2. Kadangi tautinės mokyklos pastatas buvo statomas nuo stogo – gimnazijų kūrimo, struktūra šiandien yra tokia, kokia yra...“ Kaip manote, kuris variantas visgi yra geresnis – progimnazija ar pagrindinė mokykla? Kodėl?

Dr. Darius Kuolys yra rašęs: „Jau 1988 m. pradėta kalbėti apie kitą mokyklą – savarankišką, kultūrinę autonomiją turinčios tautos mokyklą. Tai grupė kultūrininkų, intelektualų su daktare Meile Lukšiene pradėjo kurti tautinės mokyklos koncepciją, ir ji iš dalies buvo įgyvendinama. Tačiau ji rengta manant, kad politinės nepriklausomybės lietuviai greitai neturės.“ Dr. Ramutės Bruzgelevičienės nuomone: „...tai buvo romantiškų svajonių metas – kad bus daug vaikų, kad Lietuva neišsivažinė. Laikai keičiasi ne ton svajonių pusėn.“

Aš praktikas, todėl, mano nuomone, miestuose, didmiesčiuose vaikai turi mokytis institucijose, skirtose tam tikro amžiaus mokiniams: keturmetėse pradinėse mokyklose, aštuonmetėse, keturmetėse progimnazijose, ir gauti atestatus keturmetėse gimnazijose. Nors galėjo būti ir 4+5+3. Kaime, gyvenvietėje, miestelyje gali būti ir kitaip, gali egzistuoti ir dešimtmetė mokykla. Ir miestuose gali būti tokių mokyklų, bet jos turi turėti aiškiai paskirtį. Pavyzdžiui, negausių tautinių mažumų mokyklos turi teisę pasirinkti mokyklos tipą. Kad tik būtų vaikų...

Kokias problemas LPA jau teko spręsti?

Asociacija veikia du metus. Pagrindinė problema pirmaisiais metais buvo tapatybės paieškos. Šviesaus atminimo Lietuvos pagrindinių mokyklų asociacijos prezidentas Bronislovas Aleksandravičius siūlė apsvarstyti galimybę progimnazijoms

jungtis prie jau seniai veikiančios LPMA. Aš išsčiau nuomonę, kad besikuriančios progimnazijos pasižymės veržlumu ir sieks plėtos, progimnazijos yra labiau miestų ir didmiesčių mokyklos. Mieste reorganizuojant vidurinę mokyklą retas direktorius norėtų tapti dešimtmetės vadovu, jeigu jis galvoja apie institucijos ateitį, apie šešiamečių, pirmokų pritraukimą. Kodėl? Atsakymas paprastas – ne kiekviena mokykla gali reikiamai motyvuoti neperėjusius į gimnazijas ar negalinčius mokytis gimnazijose devintokus, dešimtokus. Žemesniųjų klasių vaikams darosi nesaugu, gyventojai stebi, kas vyksta aplink mokyklą, ir galvoja, kad reikia ieškoti kitos mokyklos. O jeigu dar, mažėjant mokinių, klasių skaičiui, dirbti paliekami visi mokytojai ir jiems po lygiai paskirstomos negausios darbo valandos... Dažnai gebantieji kurti mokyklos pridėtinę vertę pasinaudoja pasitaikiusia galimybe ir išėina...

LPA dalykiškai bendradarbiauja su gimininga Lietuvos gimnazijų asociacija (LGA), su Lietuvos mokyklų vadovų asociacija (LMVA). Būtų sveikintina, jeigu atsirastų ir Lietuvos pradinė mokyklų asociacija.

Pastaruoju metu tarp LPMA ir LPA atstovų dalijamasi mintimis, kad reikėtų glaudžiau bendradarbiauti, o gal ir sudaryti konfederaciją ar pan. Ir progimnazijose, ir pagrindinėse mokyklose mokosi panašaus amžiaus mokiniai.

Na, o svarbiausia problema, kurią bandome spręsti, yra nepakankama mokinių mokymosi pasiekimų pažanga, poveikio mokymo paradigmos dominavimas ugdymo procese.

LPA bendradarbiauja su Nacionaliniu egzaminų centru. NEC direktoriaus pavaduotojas dr. Pranas Gudynas sistemingai konsultuoja veiklos tobulinimo klausimais. Daugelis progimnazijų dalyvauja standartizuoto vertinimo/įsivertinimo procese.

Šių metų birželį buvo suorganizuotas seminaras „ant ratų“. Svarbiausias jo rezultatas – gebėjimas formuoti savo veiklos ir tolesnės karjeros perspektyvos kompetencijas. Vokietijos–Čekijos pasienyje buvo įsikūrusi mūsų stovyklavietė, iš kurios kasdien vykome į dalykinės-pažintines išvykas. Susitikome su LR ambasadoriumi Čekijos Respublikoje Aurimu Taurantu. Lankėmės Dečyno mokykloje, kurioje mokosi vaikai iki 14–15 metų. Mus pagarbiai priėmė Vokietijos šiaurinės Saksonijos savivaldybės tarnautojų grupė, išsamiai atsakinėjo į mūsų klausimus, pristatė Vokietijos švietimo sistemą. Apsilankėme mokykloje, kurioje mokosi tokio pat amžiaus kaip ir mūsų progimnazijų vaikai. Sužinojome daug svarbių dalykų. Į klausimą apie tikimybę „būti palaidotam su mokyklos anspaudu kišenėje“ kolegos atsakė panašiai: nežiūrint ir įvairias vertinimo procedūras, dauguma direktorių

dirba praktiškai neterminuotai. Abiejose šalyse vaikai mokosi mokyklose, kurios komplektuojamos pagal vaikų amžiaus grupes. Ilgųjų tarybinių vidurinių mokyklų sistemos Rytų Vokietijos komunistai neįvedė. Mokiniais vasaros atostogos ir Čekijoje, ir Vokietijoje – šešių savaičių trukmės. Paklausus, ar nereikėtų vaikams pratęsti vasaros atostogų, nė vienas iš direktorių neatsakė. Matyt, pagalvojo, kad aš juokauju.

O ką čia kalbėti apie Anglijos švietimo ministro pareiškimą, kad jis remia ir remtas mokyklas, kurios **vaikų labui** trumpina vaikų vasaros atostogas iki 4 savaičių.

Kas svarbiausia numatyta Jūsų veikloje artimiausiu metu?

Pagal savo visuomeninės organizacijos galimybes bandysime ir toliau dalyvauti formuojant švietimo politiką.

LPA pasisakys už privalomo priešmokyklinio ugdymo įteisinimą. Bet nereikėtų to sureikšminti, nes tai paveiks sąlyginai nedaug vaikų. Mums, priėmusiems į mokyklas priešmokyklinukus (Baltupių mokykloje jau yra keturios grupės), rūpi metodinė pagalba.

Siūlysiu inicijuoti diskusiją dėl mokinių vasaros atostogų trumpinimo jau nuo 2015 m. Norėtusi, kad į diskusiją įsitrauktų ir mokinių tėvai, Lietuvos socialinių pedagogų asociacija bei visuomenė. Mokymosi praradimai dėl ilgo laikotarpio be sisteminio ugdymosi yra akivaizdūs. Būtina juos mažinti.

Nesunku prognozuoti atskirų švietime veikiančių interesų grupių pasipriešinimą. Teks vėl grįžti prie esminio klausimo – kokia yra mokyklos paskirtis.

Ketiname užmegzti glaudesnius ryšius su Lietuvos socialinių pedagogų asociacija, Lietuvos ikimokyklinių vaikų įstaigų asociacija, Tėvų forumu.

Teiksime siūlymus padvigubinti neformalaus švietimo finansavimą 1–8 klasių mokiniams, sudaryti jiems sąlygas praleisti daugiau laiko mokyklose po pamokų, šeštadieniais, mokinių atostogų metu, vasarą.

Ministerijoje svarstomi mokyklų vadovų atestacijos klausimai, siekiant užtikrinti geriausių vadovų atrankos ir jų darbo veiksmingumą. Pasak viceministrės G. Krasauskienės, siekiama, kad mokykloms vadovautų patys geriausi. Ką apie tai manote Jūs?

Kad taip Dievui į ausį...

Kam šiandienėje švietimo kaitoje skirtumėte daugiausia dėmesio?

Aiškinimui, kad mokymasis pagal amžiaus grupes palengvina mokykloms visų joms būdingų problemų sprendimą.

Dėkojame už pokalbį.

Aušra ŽIDŽIŪNIENĖ

Giedri pokalbiai apie tautinį tapatumą

Birželį Druskininkuose vyko užsienio šalių lituanistinių mokyklų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo seminaras, į kurį suvažiavo daugiau nei 50 lituanistinių mokyklų vadovų ir mokytojų iš 17 pasaulio šalių.

Seminare paskaitas skaitė, darbą grupėse-dirbtuvėse organizavo Lietuvos edukologai ir mokytojai. Lituanistinių mokyklų mokytojai praktiškai išbandė naujus kalbos mokymo metodus, pritaikytus dvikalbei aplinkai, susipažino su Lietuvos istorijos mokymo naujovėmis, dalyvavo tautodailės dirbtuvėse. Grupėse buvo diskutuojami tautinio tapatumo, lietuvių kalbos išlaikymo, įvairių mokymo metodų taikymo daugiakalbėje aplinkoje ir kiti aktualūs mokytojams klausimai.

Dalyviai ne tik klausėsi paskaitų, dalyvavo diskusijose, bet ir garlaiviu plaukė į Liškiavą, lankėsi Mikalojaus Konstantino Čiurlionio memorialiniame muziejuje, laisvu metu susipažino su Druskininkų apylinkėmis.

Planuojamas dar vienas seminaras besikuriančių užsienio lietuviškų mokyklų pradedantiesiems mokytojams, kurie neturi pedagoginio išsilavinimo.

Mokyklėlė tampa Mokykla

Esu Prancūzijos lietuvių bendruomenės lietuviškos mokyklos „Genys“ vadovė Inga Kvietelaitienė. Iš Lietuvos išvažiavau prieš 16 metų. Tuo metu – tik 6 mėnesiams, negalvodama, kad į Lietuvą sugrįšiu tik atostogų.

Nepaisant atstumo, ryšys su Lietuva niekada nebuvo nutrūkęs. Ilgainiui pastebiu, kad jis netgi tvirtėja. Juk tik ten yra mano tėvynė, mano gyvenimo istorijos dalis. Mano vyras taip pat yra lietuvis. Sūnūs (8 ir 7 metų) puikiai kalba lietuviškai ir apie lietuviškas tradicijas žino daugiau nei apie prancūziškas (gal todėl, kad Prancūzijoje apie tradicijas kalbama labai nedaug). Mūsų šeimoje viena kultūra, kalba nelaikoma svarbesne, geresne nei kita. Vadovaujames lietuviška patarle: „Ką išmoksi, ant pečių nenešiosi.“

Kiekvieną vasarą vaikai praleidžia du mėnesius Lietuvoje. Manau, kad gebėji-

mas kalbėti laisvai abiem kalbomis jiems padeda jaustis puikiai tiek Prancūzijoje, tiek Lietuvoje.

Vilniuje studijavau tuometiniame Pedagoginiame universitete. Baigiau Pedagogikos ir psichologijos fakultetą ir įgijau pradinių klasių mokytojos specialybę.

Tik atvykusi į Prancūziją įsidarbinau mokykloje. Prieš keletą metų perėmiau mokyklos vadovo pareigas. Mokyklos veiklą pradėjome su 3–4 vaikais. Šiuo metu turime užsirašiusius 34 mokinius ir 14 darželinukų.

Po Druskininkuose vykusio seminaro užsienio lituanistinių mokyklų mokytojams supratau, kad mūsų mokyklėlė tampa Mokykla.

VEIKLA MOKYKLOJE

Turime dvi mokinių klases. Pirmoje mokosi vaikai nuo 6 metų. Šioje klasėje vaikai arba dar nemoka rašyti (nei prancūziškai, nei lietuviškai), arba silpnai kalba lietuviškai. Kai kurie vaikai lieka šioje grupėje iki pat galo, tai yra iki 12 metų. Bet tai jiems netrukdo progresuoti savu ritmu. Šioje klasėje darbo tikslas yra pa-

Kartu mes – ta pati Lietuva

Kristina Jankaitienė vadovauja Karikmakroso lituanistinei mokyklai „Saulės zuikučiai“. Pasak jos, gyvendama Airijoje ir matydama, kad lietuvių kilmės vaikai tarpusavyje bendrauja angliškai, tapo aišku, jog lietuvių kalba ir kultūra čia gali išnykti. Tada ir kilo mintis įkurti lituanistinę mokyklą. Taigi 2009 m. lapkričio 15 d. vaikučiams ir jų tėveliams pirmą kartą duris atvėrė lituanistinė mokykla „Saulės zuikučiai“.

„Aplinkoje, kurioje auga mano vaikai, kalbama angliškai, tačiau labai stengiamės lietuvių kalbą išlaikyti, puoselėti ir toliau, kiek galime, mokyti“, – teigė K. Jankaitienė.

Kaip Jums pavyko išlaikyti lietuvių kalbą?

Kalbą išlaikyti – tikrai nelengva, tačiau kai randi bendraminčių – dvigubai palengvėja. Stengiamės nors kartą per metus aplankyti Lietuvą. Jei esame Lietuvoje, vaikus būtinai leidžiame į vaikų stovyklas. Šiuo metu, kai atsakinėjau į klausimus,

Svenčiame Vasario 16-ąją!

mano vienas vaikas yra stovykloje prie Čičirio ežero – labai graži gamta. Prieš tai abu vaikai buvo „Merkurijaus“ stovykloje Vilkiyoje. Man didžiausias džiaugsmas, kad jie bendrauja lietuviškai ir vis daugiau naujų žodžių išmoksta, daugiau sužino apie Lietuvą. Namuose tarpusavyje bendraujame tik lietuviškai, draudžiu kalbėti

angliškai lietuviškoje aplinkoje, stengiuosi rodyti filmukus lietuvių kalba.

Papasakokite apie savo mokyklą, kaip joje dirbama, kaip mokoma, kas mokosi, ko tikėdamiesi ten ateina mokiniai.

Mokykloje pamokos vyksta kiekvieną šeštadienį po tris akademines valandas,

Vaikučių programėlė mamytėms, skirta Motinos dienai paminėti

žadinti vaiko lietuvių kalbos žinias. Mes nesimokome gramatikos, nerašome rimtų diktantų, bet namų darbams vaikai mokosi eilėraščių arba atlieka užduotis, kurių tikslas – turtinti žodyną ir gebėti pasakyti rišlią sakinį. Kadangi dirbama su skirtingo amžiaus vaikais, tai ir mokslas yra diferencijuotas. Šioje klasėje vyksta aktyvus darbas su tėvais. Jie yra tiesioginiai kalbos mokymo įrankiai, juk pamokos vyksta tik vieną kartą per mėnesį. Ne visos mamos supranta, kad klasėje mes tik įtvirtiname žinias arba paskatiname vaikus kalbėti lietuviškai. Jei namuose lietuvių kalba nėra gyva ir lieka tik sąsiuvinyje, mokykla

bejėgė. Džiugu, kad, vaikai atėjus į mūsų mokyklą, dažniausiai lietuvių kalba „išsina į areną“ ir šeimoje.

Kitoje, vyresnių vaikų klasėje kalbos lygis yra daug aukštesnis. Vaikai laisvai kalba lietuviškai ir rašo prancūziškai. Šioje klasėje mokoma lietuvių gramatikos, supažindinama su svarbiausiais lietuvių rašytojais. Vyriausi mokiniai – 12 metų.

Kadangi pamokos vyksta per bendruomenės susitikimus, bandome įtraukti visus bendruomenės narius, kurie dažniausiai būna žiūrovai, o kartais tampa ir reklamos apie mokyklą skleidėjais. Tai darome organizuodami įvairias šventes: LR amba-

išskyrus tam tikras šventes. Per visus mokslo metus tai yra 33 kartai.

Mokyklos tikslas – suburti Karikmakrose ir aplink gyvenančių lietuvių vaikus, kurie nori bendrauti gimtąja kalba, suteikti jiems sąlygas mokytis lietuviškai, pažinti Lietuvos kultūrą, tradicijas bei istoriją. Taip pat ugdyti sakinę ir rašytinę lietuvių kalbą, puoselėti mokinių gimtosios kalbos kultūrinę kompetenciją ir tautinę savimonę.

Mokykloje vaikai skirstomi į grupes pagal amžių ir lietuvių kalbos žinias.

Ikimokyklinio amžiaus grupėse lietuvių kalba lavinama ir turtinama žaidžiant. Čia vaikučiai mokosi pirmųjų lietuviškų raidžių. Čia skaitomos pasakos, mokoma dainelių, žaidimų, supažindinama su lietuviškomis tradicijomis, tautosaka.

Mokyklinio amžiaus grupėse siekiama išmokyti vaikus skaityti ir rašyti gimtąja kalba, suteikti sąlygas bendrauti su bendraamžiais lietuviškai. Taip pat skiriamas dėmesys vaizduojamajai kūrybai, piešimui, dainavimui, darbeliams.

Mokykloje švenčiamos lietuviškos šventės, paminimos įžymios datos.

Mokytojai mokykloje dirba pagal adaptuotas lietuvių kalbos mokymo programas, kurios sudarytos vadovaujantis pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis pro-

gramomis. Mokiniai mokosi iš lietuviškų vadovėlių. Šiuo metu mokykla dirba su „Pupos“ ir „Baltaragės“ vadovėliais.

Į mokyklą vieni vaikai ateina, nes to nori tėveliai, kiti trokšdami su savo bendraamžiais bendrauti lietuviškai, treči – dėl renginių, švenčių, ketvirti – tik kalbą išmokyti.

Labai noriu padėkoti Švietimo ir mokslo ministerijai už pagalbą ir norą bendradarbiauti su lietuviškomis mokyklomis. Tai labai didelis žingsnis į ateitį ir tėveliams itin svarbus!

Kokia ateitis laukia lituanistinių mokyklų svetur?

Manau, kad jos gyvuos, jei bus vis daugiau bendraminčių, entuziastingų ir stiprių žmonių, kurie nenuleis rankų iškilus sunkumams. Aš vadovaujuosi fraze: „Vienas lauke – ne karys.“ Labai svarbu turėti bendraminčių, gerą komandą žmonių, kurie tikrai tai nori daryti, tikrai nori lietuvių išlaikyti ir puoselėti, kurie mokykloms ir savo vaikučiams linki tikrai gero, kartu prisidedami prie mokyklos veiklos. Geras žodis, supratimas ir padėka mokytojams – visada yra didelis palaikymas ir motyvacija daryti tai toliau.

Suprantu, kad nedideliuose miesteliuose gal ir sunkiau išlaikyti mokykloms nei didmiesčiuose, tačiau jei yra noras, jė-

sadoje švenčiame Rugsėjo 1-osios šventę, į kurią susirenka visos būsimų mokinių šeimos su vaikais, visuomet minime Vasario 16-ąją. Tai – didžiausia Prancūzijos lietuvių bendruomenės šventė, kurioje šiemet su vaikučiais pirmą kartą sugiedojome „Tautišką giesmę“. Tą dieną vaikams vyksta ir Lietuvos istorijos pamoka. Rengiame Pavasario šventę (prieš šv. Velykas), kurioje, be lietuvių kalbos pamokos, vaikams vyksta darbėlių pamoka. Minime Mamos dieną – ruošiame programėlę mamytėms. Taip pat švenčiame mokslo metų pabaigą.

KOKIO TIKSLO VEDAMI ATEINA VAIKAI?

Niekada vaikams neuždaviau šio klausimo. Manau, kad dažniausiai juos tiesiog atveda tėvai turėdami savo tikslų, norų, kad vaikas žinotų, jog jie turi saitų su lietuvių. Kitas tikslas – vaikų noras susitikti su draugais ir linksmai praleisti popietę. Nemanau, kad vaikai išsikelia sau tokius tikslus kaip lietuvių išsaugojimas, patriotizmas ar pan.

Kokia gi mūsų ateitis? Manau, kad šviesi. Požiūris į lietuvių jau nebėra toks, koks buvo prieš 50 metų. Juk nebėra tos nostalgijos, kad negali grįžti į savo tėvynę. Kokie bus užsienio lietuviukai ir lietuvaivaitės, koks bus jų požiūris į lietuvių, iš esmės priklauso nuo tėvų ir mokytojų. Tikėkimės, kad vaisiai bus saldūs.

gu, būrys bendraminčių (žiūrinčių viena kryptimi – į lietuvių), galima ir kalnus nuversti.

Linkiu, kad visų bendraminčių svajonės, vizijos būtų įgyvendintos ir gyvuotų per visą amžių, o pritrūkus jėgų – kiti tai tęstų.

Iš kur semiatės entuziazmo saugoti ir puoselėti lietuvių?

Viso to semiuosi iš tokių pačių žmonių kaip aš. Labai svarbu su tokiais žmonėmis bendrauti, pasidalyti patirtimi, spręsti aktualias problemas. Ačiū už seminarą Druskininkuose pasaulio lituanistinėms mokykloms. Tai neįkainojama patirtis mums visiems. Manau, kad daugumai žmonių po šio seminaro sparnai tik labiau kilis ir kilis dėl lietuvių išlaikymo ir puoselėjimo.

Niekada nenuleiskime rankų, būkime drauge. Kartu mes – ta pati Lietuva.

Kas Jus vis dar sieja su Lietuva?

Pirmiausia norisi paminėti tėvus, antra – tai kalba, lietuviška dvasia, kultūra, gamta. Lietuva man yra ir liks gimtinė, lietuvių kalba – gimtoji kalba. Nors mano vaikams tai jau – tėvų kalba. Nežinau, ar kada nors jie užaugę pasakys, kad tai jų gimtoji kalba...

Parengė **Linās ŽEMAITIS**

Šaltkalvių specialybės mokinių praktika užsienyje

2013–2014 mokslo metais Radviliškio technologijų ir verslo mokymo centras įgyvendino mobilumo projektą „Šaltkalvių specialybės mokinių praktika užsienyje“. Projekto tikslas – pagerinti šaltkalvių specialybės mokinių darbinis įgūdžius. Darbo vizitai surengti į užsienio partnerių organizacijas.

Trys mokiniai iš Radviliškio technologijų ir verslo mokymo centro (RTVMC) bei trys mokiniai iš Šiaulių profesinio rengimo centro (ŠPRC) atliko trijų savačių gamybinę praktiką Vokietijos Kirchzėno miesto profesinėje mokykloje BBW. Mokyklos dirbtuvėse jiems teko dirbti su metalo pjovimo, lankstymo, frezavimo, gręžimo, tekinimo, šlifavimo staklėmis ir įrenginiais.

Taip pat jie virino gaminius, padėdami savo vokiečių draugams atlikti užsakymą – pagaminti stendus miesto parodai. Mokiniai pagamino daug įvairių detalių ir nedidelių žaidimų, kuriuos vokiečių mokytojai leido vežtis namo kaip suvenyrus ir įrodymą apie įgytus darbo įgūdžius.

Laisvalaikiu moksleiviai apsilankė Miuncheno, Egersbergo, Grafingo, Burghauseno miestuose Vokietijoje, pasiekė net Zalcburgą Austrijoje, kėlėsi Alpių keltuvu į 1600 metrų kalno viršūnę, patyrė daug įspūdžių lankydami įvairius turistinius objektus, bendraudami su bičiuliais vokiečiais.

Antroji mokinių grupė vyko į Maltą. Priimančias partneris „Training to Malta“ organizavo mokinių iš Lietuvos darbo praktiką gamybinėse įmonėse. Trys mokiniai iš RTVMC ir trys iš ŠPRC Maltoje atliko trijų savačių praktiką. Jie dirbo su įvairiomis staklėmis – metalo pjovimo, lankstymo, gręžimo, gamino detales, kurias paskui vi-

rino, kol pagamino galutinius produktus: metalinius spiralinius laiptus, tvoras, saulės baterijų stovus. Pagamintą produkciją mokiniai šlifavo ir prireikus poliravo.

Laisvalaikiu mokiniai apsilankė Sent Džuliano, Valetos, Mostos, Rabato miestuose ir didžiausiame bei gražiausiame Malto smėlio paplūdimyje.

Abiejų darbo grupių mokinių pasiekimai praktikos metu buvo įvertinti *Europass* mobilumo dokumentais ir priimančių partnerių pažymėjimais apie dalyvavimą darbo praktikoje. Šie dokumentai pravers mokiniams, kai baigę mokyklą galės būsiamiems darbdaviams pateikti įrodymus apie užsienyje įgytus darbo įgūdžius.

RTVMC vėl laimėjo finansavimą, skirtą mobilumo projektui įgyvendinti, tad šiais mokslo metais mūsų mokiniai vėl atliks darbo praktiką užsienyje.

Julija ASTRauskienė
RTVMC projektų vadovė

Mokytojo duonos ragauja tėvai, mėgaujasi – vaikai

Daug vandens, vilnos ir entuziazmo – tokia mamos vedama pirmųjų pamokų vyko Vilniaus Mikalojaus Daukšos mokykloje. Kaip jau minėta, svarbiausia tai, kad pamoką vedė mama. Šią bendradarbiavimo su tėvais formą, kai mokytojas vienai pamokai užleidžia savo vietą prie lentos vienam iš tėvų, mokykloms įgyvendinti pasiūlė ES projekto „T – klasė“ vykdytojai. Ir su nerimu laukė, kaip tai pavyks. Prieš tai atlikti apklausos duomenys rodė, kad maždaug pusė tėvų sutiktų su pasiūlymu praveisti pamoką, tačiau puikiai žinome, kad viena yra pasakyti, o visai kas kita – padaryti. Šiandien galima konstatuoti, kad rezultatai pranoko lūkesčius. Nors ši mintis tikrai buvo pasitikta atsargiai, su tam tikru nepasitikėjimu, visgi tėvams vieta prie lentos ir tinka, ir patinka.

VILNOS VĒLIMO PAMOKA

Kai įžengiame į klasę, vaikai iš kuprinių traukia medinius kilimėlius, miasiai iš kibiro vandens, vyrauja šurmulis. Didžiulį spalvotą maišą su vilnomis atneša tautodailininkė mama Erika Gintalienė. Pamoką ves dviese – mama Erika ir dukra – šios klasės pirmokė – Lauksmė. Klasės mokytoja Rūta Filončikienė užleidžia mokytojos vietą ir pati sėdasi į paskutinį suolą. Tiesa, viską stebi, klauso ir kartais linksmai šypsoji: „Matau, kaip Lauksmė, įsijautusi į mokytojos vaidmenį, kartoja mano intonacijas, žodžius, – seną tiesą, kad vaikai mus kartoja ir mėgdžioja, – pripažįsta tikroji klasės šeimininkė. – Man pačiai labai įdomi ši pamoka, tiesa, norisi įsiterpti, padėti. Juk visada pamokas vedu aš. Nors, turiu pripažinti, kad dvi „mokytojos“ puikiai susitvarko.“ Mokinukai renkasi vilnos spalvą, peša, dėlioja ant kilimėlių. Mama Erika pasakoja apie vilnos vėlimo technologiją, galimybes. Kiekvienas mokinys gamins po paveikslėlį. O štai į klausimą – iš kur gaunama vilna, vaikai nė neabejodami šaukia: iš ožkos, avies, lamos, šunio... Visi juokiasi, atsakymai teisingi... Toliau ant išdėliotų vilnos kompozicijų liejamas muiluotas vanduo, labai daug vandens. Laša, kapsi nuo stalo, tačiau kūrybinis procesas tęsiasi, spalvos liejasi, vilnos veliasi. Kantrybės, ir viskas bus iššluostyta, nusausinta... Liks gražus paveikslėlis ir išmoka nauja technologija.

PATIRTIS, LEIDŽIANTI ĮVERTINTI MOKYTOJO DARBĄ

Tėvų dalyvavimas gerokai pajvairina tradicines pamokas, neleidžia įsivyrauti mokymosi motyvaciją slopinančiai rutinei, padeda mokiniams įsiminti, supras-

ti, pažinti. Atėjęs tėvas specialistas gali pateikti mokiniams įdomesnių žinių ar vaizdinės medžiagos, atsakyti į sudėtingus klausimus. Tėvai tokiu būdu įgyja patirtį, kuri leidžia jiems kitaip įvertinti mokytojų darbą, santykius tarp mokinių klasėje, pažinti vaikų mastymą, žinių lygį ir daugelį kitų mokyklos gyvenimo aspektų. Tokia patirtis keičia ir požiūrį į savo vaiką, leidžia kitaip įvertinti jo elgesį bei žinias. Vaikams tokia patirtis tampa taip pat labai vertinga. Ji padeda labiau pasitikėti savimi, sustiprina pasididžiavimą į mokyklą atėjusiu tėčiu ar mama, skatina vaikus geriau mokytis, padeda išsilaisvinti nuo įtampų. Tam tikrai atvejais, pasitarus su mokyklos psichologu ar socialiniu darbuotoju, tai gali būti vienas iš sprendimų patyčių, destruktivaus elgesio situacijose. Vaikams visuomet į naudą, kai jie mato, kad suaugusieji moka susitarti, pavaduoti vienas kitą, vadovaujasi tomis pačiomis elgesio taisyklėmis ir tiesiog daug bendrauja. Argi kils noras netinkamai elgtis, jei žinai, kad tėvai į mokyklą užsuka ne tik per tėvų susirinkimus?

NERIMO BŪTA – AR PAVYKS SUVALDYTI AUDITORIJĄ?

Kaip prisišaukti tėvus? Kaip atpažinti galinčius ir norinčius pamokėles vesti tėvus? Pradinių klasių mokytoja Rūta pasakoja, kad nuo pirmųjų mokslo metų mėnesių stebėjusi, kaip išradingai viena jos auklėtinė puošia iš vilnos nuveltai drabužėliais, papuošalais į plaukus. Paaiškėjo, kad visa tai daro jos mama. Todėl susitikusi pakvietė šio amato pamokyti klasės vaikus ir praveisti darbelių pamoką.

Mama Erika sako, kad jai labai patiko ši idėja ir pamokai ruošėsi atsakingai: „Iš

vakaro abi su dukra parepetavome – apsitarėme, kaip mokysime, ką darysime, kad kiekvienas vaikas galėtų kažką nuveltai, – pasakoja Erika. Taip pat pasidomėjo vėlimo istorija. Vienintelis galvos skausmas – ar pavyks sutramdyti klasę: „Juk žinote, kokie mažieji nenuoramos, – sako Erika, – o vėlimo darbai reikalauja kruopštumo ir susikaupimo.“

Nuo pat pirmųjų pamokos minučių pirmokėliai kibo į darbus, tiesa, vis pasikviesdami vieną iš naujųjų „mokytojų“ – ar viskas taip, kaip reikia, ar sluoksniškas vilnos tinkamas, ar pakankamai sušlapintas ir t. t. O kaip pedagogės vaidmenyje jautėsi mama? „Labiausiai nerimavau, ar spėsiu prie kiekvieno. Juk visi rėkia: „Mokytoja, mokytoja!“ O aš turiu tik dvi akis, dvi kojas, – juokiasi Erika Gintalienė. – Man tai nauja patirtis. Vaikai labai smalsūs, visi nori išmokti, pabandyti. Vieni stengėsi pirmauti – greičiau viską atlikti, kiti neskubėjo, ramiau, kruopščiau dirbo. Stebino ir tai, kad iš pirmo žvilgsnio mergaitiškas užsiėmimas labai patiko ir berniukams. Tai man buvo atradimas, – įspūdiškai dalijasi tautodailininkė. – Aš pati pasisėmiau teigiamų emocijų. Buvo žavų matyti užsidegusius darbu vaikus. Jų kūrinėliai visi skirtingi, išradingi. Po pamokos su mokytoja išdėliojome visus ant palangės, kad išdžiūtų, ir džiaugėmės. Pamoka tikrai pavyko. Reikėtų pripažinti, kad tokia veikla keičia mano santykius su mokykla. Mokyklą tarsi labiau prisijaukini, jautiesi joje savas ir laukiamas.“

Psichologijos specialistai lyg susitarę teigia, kad vaikai geriau jaučiasi mokykloje ir labiau nori mokytis, kai tėvai nuoširdžiai domisi, kai bendradarbiauja su mokytojais, su kitais klasės tėvais.

Eglė KULVIETIENĖ

ŠVIETIMO NAUJIENOS

INFORMACINIS LEIDINYS

Dviem sakiniais

Ministro pasitarime su Bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo departamento direktoriumi Sauliumi Zybartu dalyvavo ir moksleivės Renatos Česnavičienės nuotr.

Jaunimas – ateities viltis

Paskutiniąją vasaros savaitę ministerijose pasklido kelios dešimtys moksleivių. Į jau šeštą kartą vykstantį projektą „Moksleiviai į Vyriausybę“ jaunimas atvyko ne tik įdomiai praleisti laiko, bet ir išgirsti atsakymų į jiems rūpimus klausimus.

Švietimo ir mokslo ministeriją šiais metais šturmavo dvi skirtingos ir labai smalsios merginos. Luka Smalinskaitė – Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazijos mokinė, kurios galvoje ir širdyje didžiausią vietą kol kas užėmė technologijų mokslai. Mergina ateityje ketina rinktis biotechnologijos krypties studijas. Vygantė Mizgerytė – šiemet jau pirmakursė, baigusi Klaipėdos rajono Priekulės Ievos Simonaitytės gimnaziją. Mergina studijuos Vilniaus universitete Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute.

Visas straipsnis „Švietimo panoramos“ 3 psl.

Mokslo ir žinių diena – neįprasta distancija

Rugsėjo 1-oji priminė glaudžius Kauno Miliukonių vidurinės mokyklos ryšius su sportu. Įspūdziai pirmokėlio, vedamo už rankos Rūtos Meilutytės, kuri iki išvykstant į Didžiąją Britaniją mokėsi šioje mokykloje – visam gyvenimui. Čempionei, unikaliam visų aukščiausio rango varžybų aukso medalių laimėtojai, misija palydėti mažuosius į pirmąją klasę teko kaip „abiturientei“ (šiemet dvyliktokais tapo jos buvę bendraklasiai).

Pakalbinta Mokslo ir žinių šventės vedėjų, žymi plaukikė prisiminė vaikystėje patirtą priešmokyklinį nerimą, svarstė apie mėgstamų ir privalomų veiklų suderinamumą. „Kartais kyla keblumų, norint suderinti sportą su mokymusi, tačiau didelis noras ir valia padeda

kiekvienam, siekiančiam užsibrėžtų tikslų“, – teigė R. Meilutytė.

Renginio pabaigoje paleisti balionai nuskraidino ne vieną didelę mažųjų svajonę: būti šauniu virtuvės šefu, valdyti lėktuvą, žaisti NBA ar kitaip garsinti Lietuvą pasaulyje.

Ernesta RAZBADAUSKIENĖ
Kauno Miliukonių vid. m-klos tarybos narė

www.sac.smm.lt

www.facebook.com/pages/Švietimo-naujienos/360526820653464

Vyr. redaktorė Zina RIMGAILIENĖ (tel. 264 9455, el. p. – zina.rimgailiene@sac.smm.lt); kalbos redaktorė Ramutė PINKEVIČIENĖ (tel. 264 9468); korespondentė Aušra ŽIDŽIŪNIENĖ, vyresn. specialistas Justinas ŠORYS (tel. 264 9467); maketuotoja Eglė LESNIAUSKIENĖ (tel. 264 9469).

Patarėjai: Rita Dukynaitė, ŠMM Strateginių programų biuro vedėjo pavaduotoja, **Nomeda Barauskienė**, ŠMM Komunikacijos skyriaus vedėja, **Jūratė Vilkončienė**, Vilniaus miesto savivaldybės Švietimo organizavimo poskyrio vyriausioji specialistė, **Linas Vasarevičius**, Vilniaus Jeruzalės vidurinės mokyklos direktorius, **Jūratė Sačkutė**, Vilniaus Žirmūnų gimnazijos istorijos mokytoja.

Bendraujame ir bendradarbiaujame

Lietuvoje nuo 2004 metų gyvuoja puiki tradicija – kiekvienam pirmokui skiriama Švietimo ir mokslo ministerijos dovana – Lietuvos pirmoko pasas. Jau antri metai pirmoko pasas papildomas dviem puslapiais, skirtais lietuviams užsienyje. Šiuose puslapiuose yra informacija apie lietuvių bendruomenes užsienyje bei savaitgalinių lituanistinių mokyklų veiklą ir svarbą ugdant jaunimo tautinę savimonę.

Siekiant, kad jaunoji karta, gyvendama užsienyje, neatitrūktų nuo Lietuvos, jaustų sąsajas su Lietuvoje pirmąsias klases pradėjusiais lankyti vaikais, jau antri metai pirmoko pasus galėjo gauti ir pradedantieji lankyti lituanistines mokyklas užsienyje. Daugiau nei 1 300 pirmoko pasų kaip Lietuvos dovana iškeliauja į Airiją, JAV, Italiją, Norvegiją, Jungtinės Karalystės, Australijos, Egipto, Rusijos, Vokietijos, Latvijos, Baltarusijos, Lenkijos, Belgijos, Islandijos, Suomijos lituanistines ir lietuviškas bendrojo ugdymo mokyklas.

Be to, šiemet pirmą kartą Mokslo ir žinių šventės proga Švietimo ir mokslo ministerija užsienio lituanistinėms mokykloms, kuriose mokosi patys mažiausieji, dovanojo

stalo žaidimų rinkinius „FREPY žaismingos kalbos ugdymo priemonės“. Tai spalvingas, žaismingas kalbos ugdymo rinkinys, kuriuo gali žaisti 4–8 metų vaikučiai individualiai arba grupėmis. Žaisdami vaikai tobulins tartį, plėš žodyną, mokysis gramatikos, ugdys rišliąją kalbą ir skaitymo įgūdžius. Mokymo priemonė buvo pristatyta šių metų vasarą Druskininkuose Švietimo ir mokslo ministerijos rengiamame užsienio lituanistinių mokyklų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo seminare. Mokytojai įvertino šios mokymo priemonės-žaidimo galimybes tobulinti vaikų kalbos kompetencijas, gerinti jų mokymąsi.

„FREPY“ mokslo metų pradžioje, iškeliauvę iš Švietimo aprūpinimo centro, pasieks beveik 100 lituanistinių mokyklų Airijoje, Armėnijoje, Australijoje, Baltarusijoje, Belgijoje, Danijoje, Egipte, Estijoje, Islandijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, JAV, Jungtiniuose Arabų Emyratuose, Kanadoje, Kazachstane, Latvijoje, Lenkijoje, Norvegijoje, Prancūzijoje ir kt.

Daiva ŽEMGULIENĖ
Užsienio lietuvių skyriaus vyriausioji specialistė

Redakcijos adresas:

ŠMM Švietimo aprūpinimo centras,
Geležinio Vilko g.12, 01112 Vilnius.
Įm. k. 190995938, a. s. LT057044060001441913
AB SEB bankas, b. k. 70440.
El. p. – infoleid@sac.smm.lt.
Spausdino UAB „Petro ofsetas“. Tiražas – 3100 egz.